

Analiza inauguralnih govora hrvatskih predsjednika

Đaić, Vjekoslav

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:520282>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Prijava teme diplomskoga rada

studenta IV. semestra diplomskog studija
Odnosa s javnostima

BROJ: 46/05/2016

(upisuje studentska referada)

IME I PREZIME STUDENTA VJEKOSLAV ĐAIĆ

MATIČNI BROJ 0207/336D

NASLOV IZABRANE TEME DIPLOMSKOGA RADA ANALIZA INAUGURALNIH GOVORA HRVATSKIH PREDSJEDNIKA

NASLOV IZABRANE TEME DIPLOMSKOGA RADA NA ENGLISKOM JEZIKU ANALYSIS INAUGURAL SPEECHES OF CROATIAN PRESIDENTS

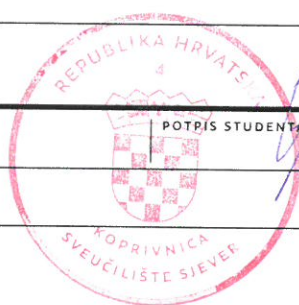
KOLEGIJ IZ KOJEG JE IZABRANA TEMA DIPLOMSKOGA RADA TEHNIKE ODNOSA S JAVNOSTIMA

MENTOR doc. dr. sc. ANITA JELIČIĆ

U VARAŽDINU, DANA 18.11.2016.

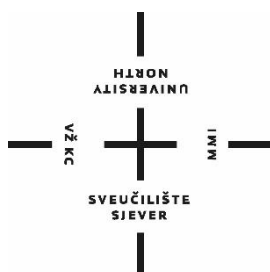
POTPIS MENTORA

POTPIS STUDENTA

Vjekoslav Đaić

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

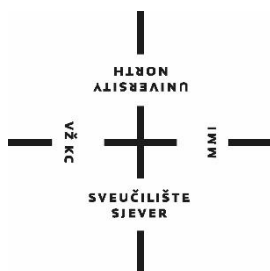
DIPLOMSKI RAD 46/OJ/2016

ANALIZA INAUGURALNIH GOVORA
HRVATSKIH PREDSJEDNIKA

Vjekoslav Đaić

Varaždin, prosinac 2016.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Odnosi s javnošću

DIPLOMSKI RAD 46/OJ/2016.

**ANALIZA INAUGURALNIH GOVORA
HRVATSKIH PREDSJEDNIKA**

Student:

Vjekoslav Đaić, mat.br. 0207/336D

Mentor:

doc. dr. sc. Anita Jeličić

Varaždin, prosinac 2016.

Zahvala

Hvala mami i tati.

I sestri.

I svima koji su „trpili“ zbog mog studija. Bilo ih je.

Hvala svima koje sam motivirao da me slijede. I oni su me tjerovali da izdržim do kraja.

Hvala Sveučilištu Sjever. Često ste doista bili „Amerika“.

Hvala jednom gradu. Parizu. Nepochjenljivo iskustvo.

Hvala mentorici na savjetima. Odradila je dobar posao.

I na kraju, ne manje važno: hvala meni. Bez volje i napora koji sam uložio, nikad se ne bih potpisao na ove pjesničke redove.

Netko je jednom rekao: skromnost je samo nedostatak ambicije.

Da mogu biti netko drugi, ponovno bih bio, ja.

Sadržaj

SAŽETAK

SUMMARY

RÉSUMÉ

1. Uvod.....	3
2. Politički inauguralni govor.....	4
3. Persuazija u inauguralnom govoru.....	6
4. Izgovoreno riječima.....	8
4.1. Metafora.....	9
4.2. Personifikacija.....	9
4.3. Usporedba.....	10
4.4. Ponavljanje.....	10
5. Javni nastup.....	11
6. Uvod govora.....	13
7. Izlaganje govora.....	14
8. Zaključak govora.....	15
9. Povijesni kontekst inauguracija hrvatskih predsjednika.....	15
10. Teorijska osnova istraživanja.....	17
10.1. Svrha istraživanja.....	18
10.2. Predmet istraživanja.....	19
10.3. Cilj istraživanja.....	19
10.4. Istraživačka pitanja i hipoteze.....	19
11. Analiza i istraživanje.....	20
12. Interpretacija rezultata.....	45
12.1. Potvrda hipoteza.....	46
12.2. Ograničenja u istraživanju.....	46
13. Zaključak.....	47
Popis literature.....	48
Prilog: Inauguralni govori hrvatskih predsjednika.....	52

SAŽETAK

Inauguralni je govor, u demokratskim zemljama, čin koji dolazi nakon izbora za predsjednika države. On je prvo obraćanje predsjednika ili predsjednice odmah nakon svečane prisege i stupanja na novu dužnost. Inauguralni govor je politički govor. U njemu se ocrtavaju smjernice mandata koje će predsjednik provoditi odmah po stupanju na funkciju. Iako se u njemu iznose i politike, on je, kao govor, zanimljiv za analizu i s aspekta lingvistike, politologije, filozofije i retorike. U ovom radu, kritičkom analizom diskursa, istražit će se pet inauguralnih govora četvero hrvatskih predsjednika. Govor Franje Tuđmana iz 1992., dva govora Stjepana Mesića iz 2000. i 2005., govor Ive Josipovića iz 2010. te govor Kolinde Grabar-Kitarović iz veljače 2015. godine. Uz kontekst, analiza će obuhvatiti i upotrebu osobnih zamjenica, stilskih figura, definiranje procesa i ciljeva te osnovnu strukturu političkog, odnosno, inauguralnog govora.

Ključne riječi: inauguralni govor, govor, politički govor, kritička analiza
diskursa, stilske figure, osobne zamjenice, struktura govora, cilj, proces

SUMMARY

In democratic countries inaugural address is an act that comes after the election for president of the state. It is first address after oath. Inaugural address is a political address. It is a guideline of new president of the state. Although it contains policies, as a speech, it is interesting for analysing from many views such as linguistic, political, philosophy or rhetoric. In this paper, I will use critical discourse analysis to analyse five inaugural address of four Croatian presidents. Franjo Tuđman address (1992.), two addresses of Stjepan Mesić (2000., 2005.), Ivo Josipović inaugural address (2010.) and Kolinda Grabar-Kitarović inaugural address (2015.). The analysis will include an context, use of personal pronouns, figures of speech and basic structure of political or inaugural speech.

Key Words: inaugural address, address, political speech, critical discours

analysis, figures of speech, personal pronouns, structure of speech,

goal, process

RÉSUMÉ

Dans les pays démocratiques, le discours inaugural est un acte qui vient après l'élection du président de l'état. C'est la première discours après serment. Le discours inaugural est une discours politique. C'est une ligne directrice du nouveau président de l'État qui contienne des annonces d' ordre politique. Il est intéressant d'analyser d'autres angles, linguistique, politique, la philosophie ou la rhétorique. Dans cet article, je vais utiliser l'analyse critique de discours pour analyser cinq discours de quatre présidents de la République de Croatie. Discours inaugural de Franjo Tuđman (1992.), deux discourses inaugurales de Stjepan Mesić (2000., 2005.), discours inaugural de Ivo Josipović (2010.) et discours inaugural de Kolinda Grabar-Kitarović (2015.). L'analyse comprendra le contexte, l'utilisation des pronoms personnels, les figures de style et la structure du discours politique.

Mots-clés: discours inaugural, le discours, le discours politique, discours critiques
l'analyse, figure de style, le pronom personnel, la structure de discours, objectif, processus

1. UVOD

Inauguralni, često nazivan i prisežni govor, ubraja se među najsvečanije govore u demokratskim zemljama, ili među najsvečanije govore kojima novoizabrani šefovi država najavljuju smjer u kojem će se kretati zemlja za vrijeme njihova, u Hrvatskoj, petogodišnjeg mandata, ali i ocrtavaju kakvu će politiku voditi.

U Hrvatskoj je do sada, od njezine samostalnosti održano šest inauguracija, odnosno, šest su puta na Markovu trgu u Zagrebu hrvatski predsjednici prisezali na Ustav Republike Hrvatske, a nakon toga se obraćali naciji.

Što su uvažavajući povijesni kontekst govorili i naglašavali u svojim govorima, kako su se obraćali narodu i kako su ga nazivali te na koji su način pred njih stavljali izazove, tko su za njih bili susjedi, zemlje iz okruženja? Jesu li govorili dugo ili kratko, jesu li im govori bili nadahnjujući i motivirajući? Sve su to pitanja koja dosad nisu istražena iz komunikološke perspektive, iz kuta koji će se baviti njihovim odnosom prema ciljanoj publici.

Od 1992., kada je održana prva inauguracija prvog predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana, na kojoj nije održan inauguralni govor, do 2015., Hrvatskoj je na čelu bilo četvero predsjednika. Posljednja među njima je žena, Kolinda Grabar-Kitarović.

Četvero predsjednika u pet inauguralnih govora kroz 23 godine, koliko je proteklo od prve do posljednje inauguracije, zasigurno je u društvu uočavalo različite probleme i prioritete, a kako su o njima govorili, pokazat će istraživanja u ovom radu.

2. POLITIČKI INAUGURALNI GOVORI

Proučavanje i naučavanje lijepog izražavanja postoji još od razdoblja Antike i njezinih velikih, u povijesti posebno izraženih, imena Platona i Aristotela te njegova slavnog djela *Retorika*. Upravo je Aristotel uključio tri temeljna govornička elementa. Tko govori? Koji se argument iznosi? Kome se obraća? Drugim riječima: *etos*, *logos* i *patos*. Ta sustavnost vodi prema diferencijaciji triju govorničkih vrsta: političke, sudske i epideiktičke.¹ No, govori se, prema Ivi Škariću, mogu dijeliti i prema stilovima. „Visoki je stil pun kitnjastih figura i prikladan za pohvalne govore, srednji je pogodan za političke, a jednostavan za sudske.“²

Inauguralni govor je politički, ali svečan. Još bismo ga mogli svrstati u kategoriju prigodnih. Predsjednički inauguralni govori podvrsta su diskursa koje Aristotel naziva epideiktički, forma koja pohvaljuje ili okrivljuje, ovisno o ceremonijalnoj prigodi.³

Politički govori prisutni su u našoj svakodnevnici. Doduše, oni svečani, kao što je inauguralni ili prisežni govor, imamo prilike slušati svakih pet godina, koliko i traje jedan predsjednički mandat. No, oni svakodnevni, prilikom zasjedanja Hrvatskog sabora koji nisu svečani, već su dijelom saborskih rasprava, navode na zaključak kako je govor najvažnije sredstvo djelovanja političara. „Govorničkim vještinama i sposobnošću uvjeravanja, političari postižu svoje ciljeve, dobivaju izbore, argumentiraju odluke, uspostavljaju dobre unutarnje i vanjskopolitičke odnose.“⁴ U inauguralnim se govorima najčešće naziru osnovne odrednice predsjedničkog mandata i to u jednom širokom kontekstu. Stavlja se naglasak na ono što će, uz vrlo sužene i Ustavom određene predsjedničke ovlasti, biti okosnica rada predsjednika države. „U političkom govoru, vrlo su česte kvalifikacije i etiketiranja. To su riječi koje se pridodaju činjenicama te izriču stav ili mišljenje o nekim postupcima, ali se taj stav ni na koji način ne argumentira.“⁵

¹ Meyer, M., Carrilho, M. M., Timmermans, B.: Povijest retorike od Grka do naših dana, Disput, Zagreb, 2008., str. 27.

² Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 13.-14.

³ Kohrs Campbell, K., Hall Jamieson, K.: Presidents creating the presidency, University of Chicago Press, Chicago and London, 1992., str. 30.

⁴ Kišiček, G., Stanković, D.: Retorika i društvo, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2014., str. 10.

⁵ Kišiček, G., Stanković, D.: Retorika i društvo, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2014., str. 12.-13.

U inauguralnom govoru, upravo suprotno, političari najčešće zahvaljuju svojim prethodnicima, što se često tumači u javnosti najavom odmicanja od dosadašnje politike. Međutim, iz zemlje razvijene demokracije, gdje su ceremonije inauguracija posebno značajne i važne, Sjedinjenih Američkih Država, ali i čiji je politički sustav, istini za volju, daleko drugačiji od onog u Hrvatskoj, znanstvenici ga smatraju „suštinskim dijelom rituala promjena u kojem se obnavlja savezništvo između građana i njihovih predvodnika.“⁶

No, postavlja se i pitanje vrijednosti govora. „Svaki retorički čin ima svoj kontekst koji oslikava značenje i moć.“⁷

Inauguralni govori posebnu pozornost medija i javnosti pridobiju na sam dan inauguracije ili moguće dan poslije kada se rade analize kako verbalne, tako i neverbalne komunikacije, a poslije toga, isti taj govor pada u zaborav. Ostaje tek poslije u medijskim izvještajima podsjećanje na nekakav opći zaključak ili opću poruku koja se provlačila kroz cijeli inauguralni govor i to, najčešće, u trenutku kada se mediji pozivaju na političku vjerodostojnost predsjednika, odnosno predsjednice države. „Kroz riječi koje on ili ona izgovori, može utjecati na umove drugih, pa je u konačnici, političar i odgovoran za njih.“⁸

Inauguracije su događaji u kojima je sva pozornost medija i javnosti usmjerena na jednu osobu, u slučaju Republike Hrvatske, neposredno izabranu na demokratskim izborima. Upravo sva ta pozornost i praćenje svakog koraka predsjednika koji će prisegnuti na Ustav Republike Hrvatske, daje inauguracijama poseban trenutak u kojem predsjednik ima platformu na kojoj će „demonstrirati svoje liderstvo, razumijevanje nacionalnih vrijednosti, osjećaj za ključne probleme s kojima je nacija suočena i sposobnost da ujedini naciju u potpori novoj administraciji.“⁹

⁶ Kohrs Campbell, K., Hall Jamieson, K.: Presidents creating the presidency, University of Chicago Press, Chicago and London, 1992., str. 29.

⁷ Kohrs Campbell, K., Hall Jamieson, K.: Presidents creating the presidency, University of Chicago Press, Chicago and London, 1992., str. 101.

⁸ Charteris- Black, J.: Politicians and Rhetoric The persuasive power of metaphor, Palgrave Macmillan, New York, 2005., str. 8.

⁹ Kohrs Campbell, K., Hall Jamieson, K.: Presidents creating the presidency, University of Chicago Press, Chicago and London, 1992., str. 9.

3. PERSUAZIJA U INAUGURALNOM GOVORU

Mnoge kritike tijekom povijesti retorika kao disciplina lijepog govora zaradila je zbog persuazije, odnosno uvjeravanja, iako je prema nekim autorima, jedno nemoguće odvojiti od drugog. Retorika je umijeće uvjeravanja drugih pa su retorika i uvjeravanje nerazdvojni ako bilo koja definicija retorike uključuje ideju uvjeravanja.¹⁰ „Retorici se pripisuje osobina da je zločesta.“¹¹ Ali, manipulacija je, prema Škariću, onemogućena ako govornik pristane na ravnopravan odnos sa slušateljem, odnosno slušatelj mora biti sposoban za ravnopravan razgovor.¹²

Iako javni i namijenjeni, zaista, širokim masama, inauguralni govori, mogu se pretvoriti u govore za vlastito biračko tijelo, za one koji slušati žele, odnosno, one koje to zanima, nasuprot onima koji nisu zainteresirani za sudjelovanje u takvoj vrsti komunikacije.

Inauguralni govori, barem prema hrvatskoj praksi, više su idealiziranje budućnosti, nego što imaju moć uvjeravanja. Naime, „stupanj uvjerljivosti riječi uvelike je i stupanj ovjere njihove istinitosti i ostvarljivosti u djelu.“¹³ Što u Hrvatskoj, s obzirom na to da su ustavne ovlasti sužene, ne ostavlja puno prostora za ostvarivanje onog izraženog u inauguralnom govoru.

Uzimajući u obzir sve razlike političkih sustava od države do države, inauguralni govori mogu biti uvjeravajući u državama gdje su predsjedničke ovlasti mnogo veće od, primjerice, Hrvatske. U SAD-u vrlo važnu strategiju uvjeravanja upotrijebio je Clinton da bi sebe prikazao potentnim simbolom regenerativne prirode¹⁴ za američku naciju.

Da bi inauguralni govor ujedno bio i uvjeravajući, valja na umu imati najprije „da na nas utječu ljudi visokog statusa, što uključuje obrazovanost, titule, važnost radnog mjesta ili funkciju.“¹⁵ Povećati utjecaj moguće je prihvaćanjem onog drugog i kad se ne slažemo s

¹⁰ Charteris-Black, J.: *Politicians and Rhetoric The persuasive power of metaphor*, Palgrave Macmillan, New York, 2005., str. 9.

¹¹ Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva*, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 8.

¹² Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva*, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 10.

¹³ Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva*, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 10.

¹⁴ Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva*, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 132.

¹⁵ Leinert Novosel, S.: *Komunikacijski kompas*, Plejada, Zagreb, 2015., str. 33.

njim,¹⁶ a treći se način odnosi na pojačavanje sličnosti.¹⁷ Što nam sugovornik više slični, ponaša se kao većina „nas“, odnosno, pokazuje da je i on „jedan od nas“, njegova moć uvjeravanja bit će mnogo veća od onoga koji se u komunikaciji i govoru postavlja superiornije, nadmoćnije.

Mnogi političari iz tog razloga o sebi i stvaraju takvu sliku „jednoga od nas“, ne bi li u političkoj komunikaciji, na izborima ili objašnjavajući teške odluke, bili što uvjerljiviji i lakše uvjerali druge. „Politički marketing djeluje u demokratskim društvima:

- gdje su političari svjesni metoda „prodaje“ i gdje postoji spona između politike i biznisa
- gdje su političari spremni prilagoditi stavove prema nalazima istraživanja
- gdje postoje komercijalni mediji i reklamne agencije
- gdje postoji znatan novac koji se može upotrijebiti u kampanji
- gdje opada sudjelovanje populacije u politici i gdje je potreba da se apeli dramtiziraju
- gdje je geografski i socijalno pokretljivo društvo koje stvara vrijednosni „vakuum“, a politički teritorij je otvoren s malo postojeće lojalnosti.“¹⁸

U Republici Hrvatskoj predsjednici države spadaju među najpopularnije političare i to prema svim istraživanjima o stavovima i raspoloženju birača koji se provode. Upravljanje imidžem predsjednika države u takvom okruženju naklonjene javnosti mnogo je lakše. No, svejedno, poruke koje se šalju ipak trebaju poštovati neka pravila:

- „poruku treba napraviti kratkom i jednostavnom
- poruka treba biti realna
- poruka treba biti efektiva
- poruka treba biti emotivna
- poruka treba za sve biti dovoljno široka.“¹⁹

¹⁶ Leinert Novosel, S.: Komunikacijski kompas, Plejada, Zagreb, 2015., str. 33.

¹⁷ Leinert Novosel, S.: Komunikacijski kompas, Plejada, Zagreb, 2015., str. 34.

¹⁸ Šiber, I.: *Politički marketing i politički sustav*, Politička misao, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 37., 2000., br. 2., str. 150.

¹⁹ Tomić, Z.: PR blog, Synopsis & Novelty millennium, Zagreb-Sarajevo, 2009., str. 65.

Kod inauguralnog govora, kao prvog obraćanja javnosti i biračima nakon preuzimanja uloge šefa države, predsjednik iznosi svoju sliku i viziju države u vremenu pred sobom. Izbor riječi kojima to radi može njegov govor učiniti više ili manje uvjerljivim ili pamtljivim.

4. IZGOVORENO RIJEČIMA

Ono što je u inauguralnom govoru riječima izgovoreno, dakle, verbalna komunikacija, može se pripisati stilu govornika. Jednako kao i način na koji je nešto izgovoreno. Kratkoća daje jasnoću, a upotreba stilskih figura u govoru pomaže približiti se publici i slušateljima.

I stilske figure, baš kao i retorika, svoju povijest vuku još iz vremena Antike. „Općenito se smatra da je sofist i putujući govornik Gorgija, u 5. st. pr. Kr. prvi upotrebljavao figure – Grci su ih nazivali *shemata*.“²⁰ Gorgija je u Ateni osnovao i vodio retorsku školu, „drži da je antiteza posebno pogodna za retoričku primjenu. Upravo ta figura najbolje afirmira retoriku kao govorničko umijeće, a to se umijeće očituje kao sposobnost uvjeravanja na bilo koju temu, bila ona vezana uz lijepo ili ružno, pravedno ili nepravedno, dobro ili zlo.“²¹

„Poetske figure izraz su kojim se nešto kaže na neobičan ili nedoslovan način.“²² No, navodi Škarić, „retoričke figure nisu svaki slikovit, simboličan i neobičan oblik, nego među njima samo onaj koji neposrednije dodiruje ljudski duh.“²³ Inauguralni govori često u sebi znaju nositi nešto poetski, kako bi se govoru dao svečan ton i prizvuk pa nije rijetka upotreba stilskih figura poput metafore, personifikacije, usporedbe ili alegorije. „Poželjno je voditi računa o onome što može pridonijeti uvjerljivosti našeg izlaganja.“²⁴ A to je upravo upotreba stilskih ili poetskih figura. „Figurativnost pridonosi djelovanju na emocije publike (stvaranje užitka), a publika koja s uživanjem i lakoćom prati govor lakše će vjerovati govorniku te će biti sklonija djelovati ako govor na to potiče.“

²⁰ Bagić, K.: Rječnik stilskih figura, Školska knjiga, Zagreb, 2012., str. 7.

²¹ Meyer, M., Carrilho, M. M., Timmermans, B.: Povijest retorike od Grka do naših dana, Disput, Zagreb, 2008., str. 16.-17.

²² Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 109.

²³ Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 109.

²⁴ Leinert Novosel, S.: Komunikacijski kompas, Plejada, Zagreb, 2015., str. 111.

4.1. Metafora

Metafora je figura riječi. Ona je „stilski postupak kojim se postižu određeni željeni učinci, otklon od pravilne upotrebe riječi svojstven prije svega pjesničkom jeziku.“²⁵ Metafora je najvažnija stilski figura, sinonim za slikovit izraz uopće.²⁶ U političkom govoru, metafora utječe na vjerovanja, stavove i vrijednosti, koristi jezik da bi aktivirala nesvjesne emocionalne veze i ideje i vjerovanja svrstala na stranu dobrog i lošeg.²⁷

Jedna od, posebice u političkog govoru, možda i najvažnijih funkcija metafore je argumentiranje. Metafora može biti eksplicitna i implicitna. U eksplicitnoj metafori, „osnovni je smisao zajamčen, a figurativni ga smislovi mijenjanju, dopunjuju i šire, i to polazeći od žanra, govornika ili njegovog raspoloženja.“²⁸ Kod implicitnih metafora, slušatelj se nalazi u ulozi u kojoj mora odgonetnuti značenje.²⁹

U jeziku je prisutno nekoliko desetaka vrsta metafora, a onom konceptualnom bavio se američki znanstvenik Johnatan Charteris–Black u svom radu *Politicians And Rhetoric: The Persuasive Power Of Metaphor*. Charteris–Black analizirao je govore američkih političara.

4.2. Personifikacija

Personifikacija je, kao i metafora, figura misli, a često personifikacija može biti i sama metafora. U personifikaciji se neljudskim stvarima, bićima i apstrakcijama, pridaju ljudske osobine i aktivnosti.³⁰ Primjerice, i izrazu *demokracija*, kao političkom ustroju, društvenom poretku, često se daju ljudske osobine. „U publicistici i novinarstvu, personifikacija pridonosi eleganciji deskripcije i izlaganja.“³¹ Za personifikaciju se često kaže i da je „poosobljenje“,³²

²⁵ Preuzeto s: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=40344>, pristupano: 8.9.2016.

²⁶ Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva: Školska knjiga*, Zagreb, 2000., str. 119.

²⁷ Charteris-Black, J.: *Politicians and Rhetoric The persuasive power of metaphor*, Palgrave Macmillan, New York, 2005., str. 9

²⁸ Bagić, K.: *Rječnik stilskih figura, Školska knjiga*, Zagreb, 2012., str. 190.

²⁹ Bagić, K.: *Rječnik stilskih figura, Školska knjiga*, Zagreb, 2012., str. 190.

³⁰ Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva: Školska knjiga*, Zagreb, 2000., str. 120.

³¹ Bagić, K.: *Rječnik stilskih figura, Školska knjiga*, Zagreb, 2012., str. 247.

često se može tumačiti i kao metonimija ili je barem s njom pomiješana kao u primjeru: *Porazi skidaju maske.*³³

4.3. Usporedba

Usporedba je stilska figura koja korištenjem riječi *poput* ili *kao* uspoređuje poznato s nepoznatim, odmjerava veličine ili nešto čini predočljivim.³⁴ Nastaje uspoređivanjem dvaju predmeta, koji se inače doživljavaju različitima, da bi se naglasila njihova sličnost.³⁵ Pa čak i da bi se pojačao dojam onoga o čemu govorimo. „Najčešće i najizrazitije obilježje poredbe je slikovitost. Vizualizirajući ciljanu pojavu, ona oživljava iskaz, konkretizira apstraktno, dinamizira prikazivanje, ističe posebnost govornikove perspektive.“³⁶ Usporedbe, u svakom slučaju, pridonose zapaženosti govora. „Privlačnost u nastupu postižemo onda kada znamo govoriti atraktivno.“³⁷

4.4. Ponavljanje

Ponavljjanje je stilska figura govora ili razgovora. Figura ponavljanja može imati nekoliko funkcija. „Može imati ritmotvornu, kompozicijsku i semantičku ulogu.“³⁸ Prema Bagiću, „četiri su vrste ponavljanja:

- glasovna (aliteracija, asonanca, homeoteuton, rima, paronomazija i dr.)
- leksička (tautologija, antanaklaza, epizeuksa, poliptoton i dr.)
- sintaktička (anafora, epifora, simploka, anadiploza, antimetabola, antiteza i dr.)
- kompozicijska (refren, lajtmotiv, kiklos i dr.)³⁹

³² Ivas, I.: *Tropi u novinskim naslovima*, Medijska istraživanja, Naklada Medijska istraživanja, Zagreb, Vol. 10. 2004., br. 2., str. 18.

³³ Ivas, I.: *Tropi u novinskim naslovima*, Medijska istraživanja, Naklada Medijska istraživanja, Zagreb, Vol. 10. 2004., br. 2., str. 18.

³⁴ Škarić, I.: *Temeljni suvremenog govorništva: Školska knjiga*, Zagreb, 2000., str. 120.-121.

³⁵ Ivas, I.: *Ideologija u govoru*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1998., str. 18.

³⁶ Bagić, K.: *Rječnik stilskih figura*, Školska knjiga, Zagreb, 2012., str. 256.

³⁷ Leinert Novosel, S.: *Komunikacijski kompas*, Plejada, Zagreb, 2015., str. 170.

³⁸ Bagić, K.: *Rječnik stilskih figura*, Školska knjiga, Zagreb, 2012., str. 255.

Smisao figure ponavljanja je u naglašavanju i pridobivanju pozornosti. Figura ponavljanja također se može dijeliti ovisno o dijelu rečenice koja se ponavlja pa se tako u literaturi spominje *anafora* kao figura ponavljanja prvog dijela rečenice ili *epifora*, figura ponavljanja kraja rečenice.⁴⁰

5. JAVNI NASTUP

Jedan od najčešćih ljudskih strahova, strah je od javnog nastupa. Međutim, za političare on bi trebao biti nepoznanica, osim tek male treme tijekom važnog govora, što inauguralni svakako jest. „Trema je osjećaj izgubljenosti i straha koji se javlja pred javni nastup.“⁴¹ No, javni se nastup ne ocjenjuje samo po onome što je izgovoreno, već i po neverbalnoj komunikaciji. „Neverbalni su svi znaci koji sudjeluju u govornom činu, a sami nisu govor, i samo su ti znaci, neverbalni znaci.“⁴²

No, neverbalna komunikacija ima svoje učinke na slušatelje, odnosno publiku. „Premda se s osmijehom nikad ne može pogriješiti,“⁴³ gledanjem u publiku, navodi Španjol Marković, privlači se njezina pozornost i ostvaruje kontakt, a podizanje obrva, navodi, kod publike daje naslutiti da slijedi nešto važno.

Upravo se zbog ostvarivanja kontakta s publikom, gotovo uvijek na inauguracijama, predlaže izravno gledanje u kameru. Upravo je kamera sredstvo kojim se ostvaruje kontakt s gledateljima kojih je ipak više pred malim ekranima nego što ih fizički stane na Markov trg, mjesto gdje su se do sada održavale inauguracije u Zagrebu. No, kako su svi do sada čitali svoje govore s papira, što dovodi do češćeg kontakta s papirom umjesto s publikom, upotreba blesimetra, također je dobrodošla. „Čitanjem s papira, mnogo je lakše upravljati pauzama, koje imaju funkciju finog nijansiranja misli,“⁴⁴ nego čitanjem s blesimetra. Jer političari nisu

³⁹ Bagić, K.: Rječnik stilskih figura, Školska knjiga, Zagreb, 2012., str. 255.

⁴⁰ Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva: Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 136.-137.

⁴¹ Španjol Marković, M.: Moć uvjeravanja, Profil, Zagreb, 2008., str. 53.

⁴² Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva: Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 177.

⁴³ Španjol Marković, M.: Moć uvjeravanja, Profil, Zagreb, 2008., str. 125.

⁴⁴ Španjol Marković, M.: Moć uvjeravanja, Profil, Zagreb, 2008., str. 127.

televizijski profesionalci pa se upotreba blesimetra, bez prethodne dobre vježbe, može pretvoriti u brzo i nerazumljivo čitanje.

„Čitanje potpuno ispisanih rečenica, sudjeluje u ovjeravanju govora, time što omogućuje i one žargonske oblike, posebno sintaktičke, kojih bi u govoru s bilješkama ili bez njih, bilo puno manje.“⁴⁵ „Iako javno govorenje isključuje spontanost, publika dobro prima znakove spontanosti.“⁴⁶ A takve se, nazovimo ih, pogreške mogu očitovati i zbog treme. Mala količina treme zapravo je dobrodošla, može čak biti od pomoći, postati saveznik u javnom govoru. „Upravo jer i drugi osjećaju taj strah, on nas čini ljudskijima, publika se poistovjećuje s nama, prepoznaje se u nama, suosjeća s nama. I time je već na našoj strani.“⁴⁷

No, za uspješan govor, odnosno, uspješno obraćanje biračima, ili u slučaju inauguracija građanima, najvažnije je znati kako prenijeti poruku. Posebice jer se samo 7% onoga što je izgovoreno, prema Albertu Mehrabianu, primi kod publike. Dakle, neverbalni dio, izbor odjeće, frizure, gestikulacije i svega ostalog, ima neupitnu dominaciju kod publike.

„Sadržaj poruke obično su neke konstatacije, obećanja, zaključci, obrazloženja i mnoge druge ideje. Oblik poruke je vanjski izraz kojim se neki sadržaj prenosi od kandidata do birača,“⁴⁸ u ovom slučaju od predsjednika ili predsjednice države do građana.

Da bi se poruka što uspješnije prenijela, udžbenici iz političkog marketinga i komunikacije, prepuni su savjeta. Među ostalim, za djelotvornu se komunikaciju savjetuje da poruka mora biti razumljiva, pošiljatelj, odnosno političar, vjerodostojan i uvažiti povratnu informaciju.⁴⁹ Kada političar odluči izgladiti odnose sa svima, što se u inauguralnim govorima često i radi, obraćanjem svim građanima i građankama neke države, potrebno je da ona bude jasno izražena, izravno izrečena, a ne zamotana u niz kompliciranih rečenica.

⁴⁵ Ivas, I.: Ideologija u govoru, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1998., str. 225.

⁴⁶ Ivas, I.: Ideologija u govoru, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1998., str. 225.

⁴⁷ Milosavljević, M.: Odnosi s javnošću, Friedrich Ebert Stiftung, Banja Luka, 2008., str. 160.

⁴⁸ Milosavljević, M.: Političko komuniciranje, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2010., str. 11.

⁴⁹ Milosavljević, M.: Političko komuniciranje, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2010., str. 56.

Poruka treba biti kratka, uvjerljiva izjava, inače može pomiješati prioritete i zbuniti ljude. Poruka treba biti lako shvatljiva, a rječnik treba biti prilagođen.

Osim malenog broja publike koja je prisutna na samom činu inauguracije, ostatak zainteresirane javnosti ceremoniju inauguracije prati putem televizije. Televizija je i dalje, upravo zbog svojih vizualnih karakteristika, najznačajniji medij. „Još od prvog *televizijskog predsjednika*, kako su zvali Johna Kennedyja, televizija je postala glavni izvor političkih informacija.“⁵⁰ Ceremonije inauguracije u Hrvatskoj su i televizijski spektakli. Prijenos uživo omogućuje gledateljima i publici biti na mjestu događaja pa se upravo cijele ceremonije prilagođavaju televiziji. Novoizabranom predsjedniku države koji će prisegnuti to također omogućuje obraćanje publici u najširem smislu te riječi.

No, tko je uopće publika prilikom inauguracija? Publika se može analizirati odgovarajući na sljedeća pitanja:

- „Tko je vaša publika?
- Što znate o svojoj publici?
- Što vaša publika zna o vama?
- Što vaša publika zna o vašoj temi?
- Kako će vaša poruka biti primljena?“⁵¹

6. UVOD GOVORA

Svaki inauguralni govor počinje pozdravom, odnosno, obraćanjem onima koji slušaju, a to su građani, svi. I oni koji su određenog kandidata birali, ali i oni koji nisu. Pozdrav pripada uvodu. „Uvod može imati dijelove zadobivanja naklonosti, stvaranje zanimanja i upoznavanje sa sadržajem.“⁵²

⁵⁰ Tomić, Z.: PR blog, Synopsis & Novelti millenium, Zagreb-Sarajevo, 2009., str. 68.

⁵¹ Rouse, Michael J., Rouse, S.: Poslovne komunikacije, kulturološki i strateški pristup, Masmedia, Zagreb, 2005., str. 94.

⁵² Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 70.

Jedan od ponajboljih govornika našeg doba, Barack Obama, predsjednik Sjedinjenih Američkih Država, svoj inauguralni govor nakon osvojenoga drugog mandata na predsjedničkim izborima 2009. godine, počeo je riječima *Dragi moji sunarodnjaci, stojim danas pred vama ponizan, zbog zadatka koji je pred nama, zahvalan na povjerenju koje ste mi pružili te svjestan žrtava koje su podnijeli naši preci.*⁵³ Takvim uvodom i obraćanjem građanima i građankama SAD-a, Obama, upravo kako Škarić i navodi u Temeljima suvremenog govorništva, zadobiva naklonost i stvara zanimanje. „Sam uvod najavljuje i stil i ton govora.“⁵⁴

Određenu vrstu pozornosti Obama pokušava zadobiti obraćajući se slušateljima prije svega jednostavnim rječnikom, dajući im do znanja da je jedan od njih. „Pozornost slušatelja i naklonost prema govorniku postiže se mnogim sredstvima (popularnošću govornika, okolnostima držanja govora, itd.), samim govornim činom i mnogim neverbalnim znakovima.“⁵⁵

7. IZLAGANJE GOVORA

Izlaganje je središnji dio govora. Izlaganje je sadržaj, srž ili jezgra govora, dio koji bi se trebao najviše pamtit, citirati, prenositi. Onaj koji, nakon što je u uvodnom dijelu zaintrigirana naša pozornost, zadobiva povjerenje da ga nastavimo slušati. Kroz izlaganje govornik, političar ili predsjednik, odnosno predsjednica, mora ponuditi svoja viđenja, ali ih i obraniti argumentima. Škarić ga dijeli na dva dijela, *kazivanje* i *dokazivanje*.⁵⁶

Izlaganje teme ili tema, jer ih je u inauguralnom govoru gotovo uvijek više, prilika je i u kojoj predsjednik, odnosno predsjednica, pokazuje i otkriva svoj govorni stil i na neki se način otkriva pred publikom.

Nakon izborne kampanje, za pobjednika predsjedničkih izbora, inauguracijom počinje proces stvaranja i upravljanja imidžem predsjednika, odnosno predsjednice, države. I to na jedan nov

⁵³ Preuzeto s: <https://www.whitehouse.gov/blog/2009/01/21/president-barack-obamas-inaugural-address> pristupano: 10.9.2016.

⁵⁴ Škarić, I.: Temelji suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 70.

⁵⁵ Vlašić, J., Pletikos, E.: *Uvodni dio govora: kako privući pozornost i stvoriti naklonost publike? Analiza percepcije*, Medijska istraživanja, Naklada Medijska istraživanja, Zagreb, Vol. 12., 2006., br. 2., str. 15.

⁵⁶ Škarić, I.: Temelji suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 71.

ili posve drugačiji način, nego li se to radilo u kampanji. „Upravljanje imidžem, može se promatrati kao „prodaja“ osobnog imidža i imidža politike, odnosno političke stranke.“⁵⁷

8. ZAKLJUČAK GOVORA

Zaključak govora može se, prema Škariću, podijeliti na tri dijela: sažetak, poziv, efektan završetak.⁵⁸ Sažetak bi trebao u nekoliko jednostavnih poruka sažeti cijeli govor. Poziv na akciju, odnosno poziv na provedbu i to zajedničku provedbu svega onoga što je u govoru navedeno i izrečeno te efektan završetak koji sve treba sublimirati u jednu rečenicu koja će se pamtili.

Nije neobično da se na kraju ponovi ključna poruka iz govora, jer upravo je ponavljanje jedna od metoda naglašavanja onoga što govornik smatra važnim.

9. POVIJESNI KONTEKST INAUGURACIJA HRVATSKIH PREDsjedNIKA

Prva inauguracija prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana održana je 18. kolovoza 1992. godine. Zanimljivo, na toj inauguraciji Franjo Tuđman nije držao govor. Potvrdu toga nalazim u Uredu predsjednice, Državnom arhivu, zatvorenom arhivu Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Ustavnom sudu, ali i kod obitelji Tuđman te bivšeg šefa Državnog protokola koji je u to vrijeme brinuo o protokolu Franje Tuđmana. Prva inauguracija Franje Tuđmana održana je u vrijeme Domovinskog rata, a druga nakon drugih predsjedničkih izbora od samostalnosti, nakon rata, 1997. godine. Tuđman je pobijedio tada, 1997., Zdravka Tomca i Vladu Gotovca. Tuđman je supotpisnik Daytonskog sporazuma, a kao vrhovni zapovjednik Oružanih snaga predvodio je najveće vojno-redarstvene operacije *Bljesak* i *Oluja*.⁵⁹ Nakon Tuđmanove smrti, 1999. godine, vladanje državom do novih predsjedničkih izbora preuzima akademik Vlatko

⁵⁷ Tomić, Z.: PR blog, Synopsis & Novelti millenium, Zagreb-Sarajevo, 2009., str. 148.

⁵⁸ Škarić, I.: Temeljni suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 73.

⁵⁹ Preuzeto s: <http://www.tudjman.hr/zivotopis/> pristupano: 1.10.2016.

Pavletić, kao predsjednik Sabora. Ono što također određuje Tuđmanove mandate kao predsjednika države je polupredsjednički politički sustav, koji se nakon njegove smrti mijenja u parlamentarni.

Osim promjene političkog sustava, 2000. godine na vlast prvi put dolazi lijeva politička opcija, a s margina političke scene, u aktivnu se politiku vraća Stjepan Mesić, kao predsjednik Republike u dva mandata, odnosno 10 godina. Biran je ponovno i 2005. godine, a za njegova je mandata Hrvatska postala punopravnom članicom NATO saveza.⁶⁰ Mesićev mandat, u kojem je zapravo izgubio dobar dio ustavnih ovlasti koje je uživao njegov prethodnik, obilježila je izuzetno visoka popularnost prema svim istraživanjima. Stjepan Mesić volio se družiti s građanima pa je tako za vrijeme njegova mandata Ured predsjednika otvoren za građane kroz takozvanu „Kavu s predsjednikom“ koja se održavala prve subote u mjesecu.

Mesića, 2010. godine nasljeđuje Ivo Josipović, predsjednik koji dolazi iz redova SDP-a. Josipović nastavlja s Mesićevom praksom otvorenosti Ureda građanima. Tijekom mandata Ive Josipovića, inače profesora na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska postaje članicom Europske unije.⁶¹ Osim što je profesor prava, Josipović je i skladatelj koji na Glazbenoj akademiji predaje harmoniju. Ivo Josipović odradio je jedan mandat, 2015. godine izgubio je izbore od protukandidatkinje HDZ-a Kolinde Grabar-Kitarović.

Grabar-Kitarović, inače profesorica engleskog i španjolskog jezika, na funkciju predsjednice dolazi s mjesta pomoćnice glavnog tajnika NATO saveza i to kao prva žena koja je obnašala tu dužnost, a prije toga bila je veleposlanica RH u Washingtonu.⁶² Na samoj svečanosti inauguracije Kolinda Grabar – Kitarović vratila je neke zaboravljene običaje koje je koristio prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman, poput lente koju je primila nakon svečanosti prisege. A vratila je u funkciju i počasnu gardu, takozvane crvene mundire.

⁶⁰ Preuzeto s: <http://predsjednica.hr/stranica/17/> pristupano: 1.10.2016.

⁶¹ Preuzeto s: <http://predsjednica.hr/stranica/18/> pristupano: 2.10.2016.

⁶² Preuzeto s: <http://predsjednica.hr/stranica/5/>, pristupano: 3.10.2016.

Od vremena kada je Stjepan Mesić postao predsjednikom, ustavne ovlasti predsjednika Republike nisu se mijenjale. Predsjedničke ovlasti stoga se mogu podijeliti na dva razdoblja - prije i poslije 2000. godine. Hrvatska je do sada imala četvero predsjednika. Desnoj političkoj opciji pripadali su Franjo Tuđman i Kolinda Grabar–Kitarović, a lijevoj političkoj opciji Stjepan Mesić i Ivo Josipović. Dva mandata, koliko je najviše Ustavom previđeno, odradio je do kraja jedino Stjepan Mesić, a Kolinda Grabar–Kitarović prva je žena na toj funkciji.

10. TEORIJSKA OSNOVA ISTRAŽIVANJA

Osnovu za ovo istraživanje čine dva prethodno objavljena istraživanja, iz 2010. i 2014. godine. Oba su se istraživanja bavila kritičkom analizom diskursa Baracka Obame. Prvo je istraživanje *Kritička diskurzivna analiza govora Baracka Obame*⁶³ autora Wanga J. Autor je u svom istraživanju, kritičkom analizom diskursa promatrao najprije samu statistiku govora, broj riječi, rečenica, redaka i ulomaka. Nadalje, u svojoj analizi promatra semantički odnos između procesa i ciljeva, kao i osobne zamjenice, s naglaskom na zamjenicu *mi* „koja smanjuje distancu između govornika i publike.“⁶⁴ Procese i ciljeve, Wang definira kroz uporabu jezika i to u odnosu predsjednik – proces – cilj. “Materijalni proces činjenja, dobar je odabir u govoru kada se želi prikazati ciljeve koje vlada treba ostvariti, što čini i što treba činiti u različitim područjima, doma ili u svijetu.“⁶⁵ Tekstualna analiza govora bavi se strukturom samog govora, a prema Cheng Yumingu, na kojeg se autor Wang poziva, sadrži sljedeće elemente⁶⁶:

- 1) Pozdrav
- 2) Izraz zahvalnosti i časti
- 3) Pregled povijesti
- 4) Analiza trenutačnog stanja u zemlji i svijetu
- 5) Izlaganje i objašnjavanje domaće politike
- 6) Nada za bolju i prosperitetniju budućnost

⁶³ Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3., str. 254.-261.

⁶⁴ Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3., str. 260.

⁶⁵ Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3., str. 258.

⁶⁶ Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3., str. 260.

7) Spominjanje/zahvala Bogu za pomoć i blagoslov

Ti su elementi primjenjivi u nas, a detaljnije obrazlažu Škarićevu⁶⁷ podjelu govora na uvod, izlaganje teme i zaključak.

Drugo je istraživanje *Kritička analiza diskursa govora Baracka Obame iz 2012.: pogled iz funkcionalne lingvistike i retorike*⁶⁸ autora Kazemian, B. i Hashemi, S. Autori se u svom radu, među ostalim, bave i proučavanjem metaforičnosti izraza u govorima američkog predsjednika Baracka Obame. U svom ću se radu, uz proučavanje metafora kao najučestalije stilske figure, baviti i uporabom drugih stilskih figura poput personifikacije, poredbe i ponavljanja. Kritička analiza diskursa, uz sve spomenute elemente, obuhvaća i vremenski okvir i kontekst u kojem je pojedini govor nastao, što omogućuje lakše razumijevanje i analizu govora, nakon vremenske distance.

U Hrvatskoj je provedeno tek jedno, još uvijek neobjavljeno, znanstveno istraživanje koje se bavi upravo inauguracijskim govorima hrvatskih predsjednika, na bilo koji način. Radi se o istraživanju *Inaugural address of Croatia presidents: A rhetorical analysis of values, style and delivery*, autorica Jagode Poropat Derrer i Elenmari Pletikos Olof, s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a prihvaćen je za objavu kao poglavlje knjige koju uređuju Runjić Stoilova, A. i Varošaneć-Škarić, G.

10.1. Svrha istraživanja

Namjera ovog istraživanja jest putem kritičke analize diskursa raščlaniti osnovnu strukturu govora. Istražiti način kojim su se predsjednici obraćali javnosti, odnosno svojoj publici. Također je cilj istražiti retoričke figure korištene u govorima kao sredstvo uvjeravanja, ali i obilježja stila pojedinog predsjednika Republike Hrvatske.

⁶⁷ Škarić, I.: *Temeljci suvremenog govorništva*, Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 70.

⁶⁸ Kazemian, B., Hashemi, S.: *Critical Discourse Analysis of Barack Obama's 2012 Speeches: Views from Systemic Functional Linguistics and Rhetoric*, Theory and Practice in Language Studies, Academy Publication, London, Vol. 4., 2014., br. 6., str. 1178.-1187.

10.2. Predmet istraživanja

Korpus čini pet inauguralnih govora četvero hrvatskih predsjednika od neovisnosti do danas. Govor Franje Tuđmana nazvan *Prisežna poslanica Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana*,⁶⁹ *Inauguracijski govor*⁷⁰ Stjepana Mesića, govor s druge inauguracije Stjepana Mesića *Inauguralni govor predsjednika Republike Hrvatske*,⁷¹ govor Ive Josipovića⁷² koji nije dostupan na službenim stranicama, te *Poslanica predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar–Kitarović u prigodi inauguracije*.⁷³ Korpus se sastoji od ukupno 8684 riječi ili 50 710 znakova.

10.3. Ciljevi istraživanja

Istraživanje ima za cilj ući u sadržaj pet inauguralnih govora hrvatskih predsjednika. Kako se radi o svečanoj ceremoniji, cilj je napraviti kritičku analizu diskursa inauguralnih govora i istražiti postoje li razlike u političkoj komunikaciji između predsjednika lijeve i desne političke orijentacije, kao i pronaći razlike u govorima prije i poslije 2000. godine, kada se promijenio politički sustav u Republici Hrvatskoj. Također pokušat će se utvrditi koliko se inauguralni govor Franje Tuđmana, čiju je vladavinu obilježilo ratno i poratno razdoblje, razlikuje od inauguralnih govora nakon tog razdoblja, kada se i promijenio politički sustav Republike Hrvatske.

10.4. Istraživačka pitanja i hipoteze

- O čemu su govorili hrvatski predsjednici na svojim inauguracijama?
- Jesu li hrvatski predsjednici koristili stilske figure?
- Jesu li jasno definirali procese i ciljeve?

⁶⁹ Preuzeto s: <http://www.tudjman.hr/govori/prisezna-poslanica-1997> , pristupano: 15.9.2016.

⁷⁰ Preuzeto s: <http://www.stjepanmesic.hr/hr/arhiva-govori/18022000-inauguracijski-govor> , pristupano: 15.9.2016.

⁷¹ Preuzeto s: <http://www.stjepanmesic.hr/hr/arhiva-govori/18022005-inauguralni-govor-predsjednika-republike-hrvatske> , pristupano: 15.9.2016.

⁷² Preuzeto s: <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/procitajte-inauguracijski-govor-ive-josipovica/2226089/> , pristupano: 15.9.2016.

⁷³ Preuzeto s: <http://predsjednica.hr/objava/2/3/74> , pristupano: 15.9.2016.

HIPOTEZA 1:

Prema broju riječi, govori predsjednika desne političke opcije, bili su duži od predsjednika lijeve političke opcije.

HIPOTEZA 2:

Najviše korištena stilska figura u svakom pojedinom govoru bila je metafora.

HIPOTEZA 3:

Osobna zamjenica „ja“ uopće nije korištena ni u jednom inauguralnom govoru.

HIPOTEZA 4:

U završnom dijelu govora Boga nisu spominjali predsjednici lijeve političke opcije.

11. ANALIZA I ISTRAŽIVANJE

1) Prisežna poslanica Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana

A) OPĆI PODACI

Franjo Tuđman održao je prvi inauguralni govor 5. kolovoza 1997. na Trgu svetog Marka u Zagrebu. To je prvi inauguralni govor, jer na prvoj inauguraciji 1992. godine, Tuđman nije govorio, odnosno, takav zaključak izvodim iz činjenice da u relevantnim institucijama poput Ureda predsjednika, Hrvatskog državnog arhiva, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Ustavnog suda, Hrvatske radio-televizije, kao ni u privatnim arhivima obitelji Tuđman, ne postoji zapis, rukopis ili video zapis inauguralnog govora iz 1992. Službeni izvori nigdje ne spominju broj sudionika same inauguracije 1997., kao ni uzvanike koji su joj prisustvovali. Neposredno nakon kraja Domovinskog rata, 1997. godine, hrvatski politički sustav bio je polupredsjednički što za Sokola znači da u „polupredsjedničkom sustavu oba tijela izvršne vlasti imaju i pravno i zbiljski ustavne ovlasti, a pritom su ovlasti predsjednika Republike

veće i odlučujuće, što ga čini i ustavno i politički moćnijim od vlade.⁷⁴ Govor je održan u vremenu procesa mirne reintegracije Hrvatskog Podunavlja što Tuđman u svom govoru i naglašava kao čin kojim se (...) *posljednji pedalj teritorija Republike Hrvatske stvarno vraća pod njezin državni suverenitet*. Na predsjedničkim izborima, Tuđman osvaja 61,41% glasova.⁷⁵ U svom govoru naglašava kako je to vrijeme međunarodne (...) *svojevrzne izolacije*. Tuđman je bio demokršćanin, a prema Lončareviću „smatrao je da Hrvatska i u suvremenosti i budućnosti ima duhovno i politički ulogu »predziđa kršćanstva«, te da, unatoč žrtvama koje ta uloga iziskuje, treba ostati privržena tomu svom povijesnom opredjeljenju.“⁷⁶

Općeniti podaci o prvom inauguralnom govoru Predsjednika Republike Hrvatske Franje Tuđmana prikazani su u Tablici 1. Inauguralni govor ima ukupno 2067 riječi napisanih u 80 rečenica. Govor ima 223 reda i 42 ulomka. Rečenice su duge, u prosjeku 25,8 riječi u rečenici. Stil je visok. Publika kojoj se obraća je raznolika. U početku su to *Hrvatice i Hrvati u Domovini i svijetu, građanke i građani Republike Hrvatske*, da bi se poslije tijekom govora posebno obraćao (...) *članovima Hrvatske demokratske zajednice*, prognanicima, poslovnom svijetu, poljoprivrednicima, iseljenicima, ženama i majkama.

Tuđman je, kako mu zakon dopušta, na svojoj inauguraciji nosio lentu, kao izraz predsjedničke časti.⁷⁷

Tablica 1. Opći podaci govora Franje Tuđmana (1997.)

OPĆI PODACI GOVORA	
Riječi	2067
Rečenice	80
Redovi	223
Ulomci	42

Izvor: osobno istraživanje

⁷⁴ Sokol, S.: *Hrvatska kao demokratska ustavna država*, Politička misao, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 35., 1998., br. 3., str. 117.

⁷⁵ Preuzeto s: http://www.izbori.hr/arhiva/pdf/1997/1997_4_5_Rezultati_Predsjednik_sluzbeni.pdf, pristupano: 2.12.2016.

⁷⁶ Lončarević, V.: *Povijesna uloga crkve u govorima prvog hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana*, Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti, Filozofsko teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, Vol.70., 2015., br. 1., str. 82.

⁷⁷ Preuzeto s: <http://www.propisi.hr/print.php?id=5157>, pristupano: 1.12.2016.

B) PROCESI I CILJEVI

Materijalne procese, sve ono što treba napraviti u sljedećem mandatu definiraju glagoli u pojedinim rečenicama. U procesima nalazimo subjekt koji ostvaruje cilj i cilj kao objekt.⁷⁸ U Tablici 2. su ciljevi koje je Tuđman u govoru isticao, a oni su jedinstvo hrvatske državne vlasti, suradnja, obnova i izgradnja, zaposlenost, standard, uklanjanje ostataka komunističkog režima, rezultati, domovina. Služeći se ovom relacijom nositelji procesa (TKO) – proces – cilj, pojedine zadatke istaknute u govoru analiziramo na sljedeći način: (...) *kao državni poglavar, izravno izabran od naroda* (TKO), *osiguram* (PROCES) *jedinstvo hrvatske državne vlasti - izvršne, zakonodavne i sudbene, u provedbi sveukupne državne politike* (CILJ),;

(...) *na nama je* (TKO), *danas, prešna zadaća, da neobaviješteni i umišljeni svijet uvjerimo* (PROCES) *o stvarnoj istini* (CILJ) *o našoj prošlosti i sadašnjosti*;

Hrvatska (TKO) *teži* (PROCES) *punoj suradnji sa zemljama Srednje Europe, te integraciji u euro-atlantski gospodarski i sigurnosni sustav* (CILJ)...;

...zahtijevao sam (TKO) - *a sada ću u mirnodopskim okolnostima još odlučnije na tome ustrajati* (PROCES) - *da se iz redova naše istinski demokratske vlasti bespogovorno uklanjaju* (CILJ) *svi ostaci komunističkog nenarodnog režima...*;

Stoga moramo (TKO – mi) *posebnu brigu posvetiti* (PROCES) *položaju žene i majke* (CILJ), *te svestranom osiguranju budućnosti mladih u svojoj Domovini*

Tablica 2. Proces i ciljevi u govoru Franje Tuđmana (1997.)

TKO	PROCES	CILJ
hrvatski državni poglavar, vlast i građani, na nama, Hrvatska, (ja), narod	osigurati, uvjeriti, dati, odbijati, težiti, razvijati, izgraditi, posvetiti, steći, povećati, dovršiti, osigurati, oslanjati, poštovati, zahtijevati, ustrajati, spriječiti, posvetiti, prihvatiti, postići, podizati, graditi	jedinstvo hrvatske državne vlasti, istina, Daytonski sporazum, integracija u balkanske okvire, suradnja, odnosi, samostalna i demokratska država, obnova i izgradnja, ugled, proizvodnja, zaposlenost, standard, mirovine, mreža prometa, modernizacija, vlastite snage, ustavni poredak, uklanjanje ostataka komunističkog režima, obračun, položaj, integracija, načela, rezultati, domovina

Izvor: osobno istraživanje

⁷⁸ Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3., str. 257.

C) OSOBNE ZAMJENICE

Osobna zamjenica *mi* koja smanjuje svaki oblik distance između publike kojoj se obraća i samog govornika, u inauguralnom govoru Franje Tuđmana nije upotrijebljena niti jednom. Jednako kao što niti jednom nije upotrijebljena osobna zamjenica *ja*, koja se može tumačiti isticanjem sebe kao autoriteta, a njezina upotreba zajedno s glagolom definira se kao pleonazam, ili proširivanje iskaza koje je prema Bagiću „najčešće u jeziku birokracije, politike i administracije.“⁷⁹ U Tablici 3. osobne su zamjenice koje su u govoru najčešće upotrijebljene. Zabilježena je najveća upotreba zamjenice *oni*, pet puta. Obraćajući se (...) *međunarodnoj zajednici i svjetskoj politici* koja po Tuđmanu teži *nametanju svoje isključive volje*, dalje ih u rečenici oslovljava s *oni*, koristeći i figuru ponavljanja. *Oni - s osnova univerzalističkih i liberalističko-socijalističkih pogleda (...), oni žele spriječiti takve pojave, jer one tobože nisu u duhu civilizacijskog napretka, i, po njihovu, zamršuju međunarodne odnose.* Tuđman se ovdje koristi strategijom obračuna s međunarodnom zajednicom, za koju poslije u govoru ističe da je Hrvatskoj nametnula izolaciju. Govoreći o gospodarskim rezultatima, kaže da su ostvareni (...) *usprkos skrajnje nepovoljnim okolnostima uzrokovanim agresijom, komunističkim nasljeđem i svojevrsnom izolacijom, (...)* S tim u vezi, prema Leinert-Novosel „razlike u vrednovanju, jak su izvor konflikta u slučajevima kada je riječ o vrednotama koje su pojedincima posebno važne. Ne odnosi se to samo na poslu, nego slično djeluju i razlike i u drugim vrednotama, primjerice onima vezanim uz obitelj, naciju, religiju, ideologiju i slično.“⁸⁰ Stoga je ovako spominjan konflikt korištenje strategije za motiviranje publike i pridobivanje njezine pozornosti.

Tablica 3. Osobne zamjenice u govoru Franje Tuđmana (1997.)

OSOBNE ZAMJENICE	
Ja	0
Ti	0
On/ Ona/ Ono	1/ 2/ 0
Mi	0
Vi	0
Oni	5

Izvor: osobno istraživanje

⁷⁹ Bagić, K.: Rječnik stilskih figura, Školska knjiga, Zagreb, 2012., str. 249.

⁸⁰ Leinert Novosel, S.: Komunikacijski kompas, Plejada, Zagreb, 2015., str. 145.

D) STILSKE FIGURE

Slikovitost izraza postiže se upotrebom stilskih figura. Franjo Tuđman najviše je koristio metaforu izgradnje što prema Aniću⁸¹ znači dovršiti, sastaviti ili konstruirati. U govoru su tako najučestalije metafore (...) *izgradnja ... hrvatske države, (...) obnova i izgradnja svoje Domovine, (...) gradimo svoju Domovinu*. Također, koristi i metaforu (...) *hrvatskog sna* kao povijesne želje za osamostaljenjem. Među personifikacijama koje koristi su (...) *oživotvorili smo svoju slobodu* što se prema Anićevu⁸² tumačenju slobode definira kao mogućnost nesmetanog djelovanja, suprotna stanju zatočeništva. Poredbe su korištene tri puta, i to iste. Riječ je o poredbi (...) *kao (hrvatski) državni poglavar*. Tako glasi dio teksta prisege koju izgovara predsjednik Republike Hrvatske.⁸³

Tablica 4. Stilske figure u govoru Franje Tuđmana (1997.)

STILSKE FIGURE	UPOTREBA	
METAFORA	12	hrvatskog sna, neizvjesne povijesti, uskrsnuvši suverenost, iskustvo opominje, nepodmitljive socijalne pravde, tisućljetni san, povijesne ciljeve, nad životne borbe, izgradnja ... hrvatske države, obnovi i izgradnji svoje Domovine, gradimo svoju Domovinu
PERSONIFIKACIJA	5	povijest je dodijelila, oživotvorili smo svoju slobodu, umišljeni svijet, pedalj teritorija Republike Hrvatske stvarno vraća pod njezin državni suverenitet, oživjeti proizvodnju
POREDBA	3	kao hrvatski državni poglavar, kao državni poglavar, kao hrvatski državni poglavar
PONAVLJANJE	1	Oni - s osnova univerzalističkih i liberalističko-socijalističkih pogleda (...) oni žele spriječiti takve pojave

Izvor: osobno istraživanje

⁸¹ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 160.

⁸² Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 520.

⁸³ Preuzeto s: <http://www.zakon.hr/z/358/Zakon-o-izboru-Predsjednika-Republike-Hrvatske> ,pristupano: 4.12.2016.

E) STRUKTURA GOVORA

Govor je podijeljen u nekoliko cjelina, prema Wangu⁸⁴ uz pozdrav, sadržava i pregled povijesti, analizu stanja i planove za budućnost. Prema takvoj podjeli prvi inauguracijski govor Franje Tuđmana strukturiran je na sljedeći način:

- 1) Tuđman pozdravlja Hrvate i Hrvatice, građanke i građane u Domovini i svijetu, ističe da je trenutač svečan te najavljuje prisežnu poslanicu;
- 2) Zahvaljuje se Hrvatskoj demokratskoj zajednici koja ga je kandidirala, obećaje biti predsjednikom svih građana, te da će čuvati državne interese. Također, napominje i kako zajedno i uz Božju pomoć, moguće osigurati bolji život;
- 3) Povijesni pregled u govoru započinje ispunjenjem devetstoljetnog sna. Govori o Domovinskom ratu i žrtvama rata, ali i o oima koji su bili protiv samostalne Hrvatske;
- 4) Tuđman Hrvatsku vidi kao faktor mira i faktor novog poretka koji nastupa slomom komunizma. Spominje Washingtonski i Daytonski sporazum, ali i napominje kako je Hrvatska za suradnju s susjedima, ali bez bilo kakve ponovne integracije u balkanskim okvirima;
- 5) Početak svog mandata drži za podudarnost sa novim razdobljem u životu države najprije zbog završetka procesa reintegracije Hrvatskog Podunavlja. Ističe kako je Hrvatska postigla ugled u svijetu zbog svojih rezultata;
- 6) Ono na što se Hrvatska treba u narednom razdoblju mora usredotočiti jesu modernizacija i gospodarstvo te napreda općenito, od društva do znanosti;
- 7) Na kraju, Tuđman pred Bogom, narodom i međunarodnom zajednicom tvrdi kako će učiniti sve da bi ostvario ciljeve koje je nabrojao;

Govor Franje Tuđmana udovoljava svim elementima strukture govora, počevši od uvoda, preko povijesnog pregleda do zahvale u kojoj, na kraju, spominje i Boga.

⁸⁴ Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3., str. 260.

2) Inauguracijski govor Stjepana Mesića (2000.)

A) OPĆI PODACI

Prva inauguracija drugog predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, održana je na Markovu trgu 18. veljače 2000. Mesićev prethodnik Franjo Tuđman preminuo je prije završetka punog mandata. U drugom krugu predsjedničkih izbora 16. siječnja 2000. godine, Mesić je pobijedio protukandidata Dražena Budišu s 56,01%⁸⁵ osvojenih glasova. Njegovu pobjedu, prema medijskim izvorima⁸⁶ iz toga vremena ocjenjuje se kao „potpuni preokret.“ Tekst preuzet s monitor.hr-a, prenosi brojne svjetske agencije, poput Reutersa i AFP-a, ugledne listove poput Washington Posta i New York Timesa te britanski BBC, čiji citat u tekstu glasi da izbor Stjepana Mesića „označava daljnji korak u preobrazbi Hrvatske i udaljavanju od autokratskog te nacionalističkog stila Franje Tuđmana.“ Upravo promjena vlasti prema Bilandžiću „označila je prekretnicu u poziciji Hrvatske u međunarodnoj zajednici.“⁸⁷ I sam Mesić je u svom govoru spominje kao (...) *politiku demokratskog zaokreta*. Ta se prekretnica vidjela i po visokim uzvanicima koji su došli na Mesićevu inauguraciju. Prema medijskim izvorima⁸⁸ iz tog vremena, na inauguraciji su bili predsjednici Albanije, Ukrajine, Slovačke, Srbije, Crne Gore, te posebni izaslanik ruskog predsjednika. Njih Mesić i pozdravlja u svom govoru, kao (...) *brojne poštovane goste iz Europe i svijeta*. U jesen 2000. godine, nekoliko mjeseci nakon inauguracije, uslijedile su promjene Ustava Republike Hrvatske kojima Mesić ostaje bez dijela ovlasti, a Hrvatska dobiva parlamentarni politički sustav.

U Tablici 5. opći su podaci o govoru Stjepana Mesića. Inauguralni govor koji je tada održao imao je ukupno 1089 riječi, u 71 rečenici. Rečenica je u prosjeku imala 15,3 riječi. Stil govora je jednostavan. Rečenice su kratke.

⁸⁵ Preuzeto s: <http://www.izbori.hr/2000Pred/Pred2Krug.pdf> , pristupano: 4.12.2016.

⁸⁶ Preuzeto s: <http://www.monitor.hr/clanci/svjetski-mediji-mesiceva-pobjeda-je-potpun-preokret/5820/> pristupano: 4.12.2016.

⁸⁷ Bilandžić, M.: *Hrvatska vojska u međunarodnim odnosima*, Polemos: časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira, Hrvatsko sociološko društvo i Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, Vol. 11., 2008., br. 22., str. 23.

⁸⁸ Preuzeto s: <http://www.hrt.hr/arhiv/2005/02/18/HRT0004.html> , pristupano: 5.12.2016.

Publika Mesićeva govora kreće se od građana, cijenjenih gostiju i uzvanika, preko dragih prijatelja, kojima se obraća u pozdravnom dijelu govora. Prijatelj je prema Aniću⁸⁹ „blizak poznanik s kojim se u druženju njeguju poštovanje, povjerenje i ljubav.“ Poslije se tijekom izlaganja teme obraća sunarodnjacima, braniteljima i njihovim obiteljima, prognanicima.

Tablica 5. Opći podaci govora Stjepana Mesića (2000.)

OPĆI PODACI GOVORA	
Riječi	1089
Rečenice	71
Redovi	95
Ulomci	31

Izvor: osobno istraživanje

B) PROCESI I CILJEVI

U inauguralnom govoru Stjepana Mesića nije uvijek izrijekom izrečen subjekt koji treba biti nositelj procesa. Iako se taj subjekt iz cijelog konteksta može lako prepoznati. Primjerice, *Učinit ću sve (TKO – ja) da bih potpomogao (PROCES) i konačni povratak prognanika (CILJ) svojim kućama, (TKO – mi) moramo otvarati (PROCES) prostor za vlastitu kreaciju i afirmaciju (CILJ)*. U sljedećem primjeru rečenična konstrukcija ne prati relaciju subjekt – proces – cilj, već postoji inverzija, *(PROCES) Poštovat ćemo (TKO - mi) preuzete međunarodne obveze (CILJ)*. No, unatoč primjerima iznimaka, u većini rečenica, objekt je vrlo jasno definiran, kao u primjeru, *Svi (TKO) želimo da Hrvatska postane (PROCES) istinsko demokratsko društvo (CILJ) ili Takva uspješna Hrvatska (TKO) prestaje biti (PROCES) zemlja stoljetnog iseljavanja svojih sinova i kćeri (CILJ)*.

Među ciljevima koje Mesić ističe su nesporedni susreti s građanima, potpora, suradnja, demokratsko društvo, razvitak, dostojan život... Među ciljeve, Mesić svrstava i članstvo u Europskoj uniji i NATO savezu, što je prvo spominjanje tog cilja u inauguralnom govoru.

⁸⁹ Aniće, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 430.

Tablica 6. Procesi i ciljevi u govoru Stjepana Mesića (2000.)

TKO	PROCES	CILJ
(ja), Predsjednik Republike Hrvatske, svi, na nama, Hrvatska, uspješna Hrvatska	nastaviti, razvijati, dati, pridonijeti, željeti, postati, ostvariti, zalagati, stvoriti, potpomoći, djelovati, poštovati, otvarati, prestati,	neposredni susreti i razgovori, suradnja, potpora, istinsko demokratsko društvo, razvitak, decentralizacija, društvo, dostojan život, konačni povratak, socijalna nepravda, kriminal, korupcija, živjeti u miru, preuzete obveze, prostor, stoljetno iseljavanje, članica Europske unije i NATO saveza

Izvor: osobno istraživanje

C) OSOBNE ZAMJENICE

Stjepan Mesić osobnu zamjenicu *mi* upotrebljava jednom i to kada govori o tome kakvu Hrvatsku treba izgraditi. Korištenjem zamjenice u rečenici (...) *udružimo snage i stvorimo Hrvatsku kakvu svi mi njeni građani sanjamo i zaslužujemo*, i sebe kao predsjednika države, svrstava među građane, izjednačava se s njima. Osobnu zamjenicu *oni* upotrebljava na samom početku govora kako bi naglasio važnost neposrednih susreta s građanima te kaže *Oni su mi bili i poticaj i usmjerenje kako i za što se boriti na političkoj i javnoj sceni sve ove godine iza nas*.

Tablica 7. Osobne zamjenice u govoru Stjepana Mesića (2000.)

OSOBNE ZAMJENICE	
Ja	0
Ti	0
On/ Ona/ Ono	0
Mi	1
Vi	0
Oni	1

Izvor:osobno istraživanje

D) STILSKE FIGURE

Mesić koristi najviše metafora. Jedna od značajnijih koju je koristio je „građanin Predsjednik“. Prema Aniću, građanin je „državljanin neke države koji uživa

liberalnodemokratske slobode i prava⁹⁰, a predsjednik je „osoba na čelu države s republikanskim uređenjem.“⁹¹ Ovakva metafora *građanin Predsjednik* može se tumačiti i kao „jedan od vas“, bez obzira na funkciju. Među personifikacijama koje koristi kako bi pojačao slikovitost izraza, upotrijebljena je sintagma *teret na leđima građana i nacije* te personifikacija *politika bez morala*. Prema Aniću, moral⁹² je „shvaćanje odnosa prema dobru i zlu u najširem smislu.“ Prema Senkoviću, koji obrađuje odnos politike i morala i tvrdi kako postoje tek fragmenti etičkih koncepcija, „nema središnje etičke koncepcije, a neizbježnost neslaganja oplemenjuje se nazivom pluralizam.“⁹³

Tablica 8. Stilske figure u govoru Stjepana Mesića (2000.)

STILSKE FIGURE	UPOTREBA	
METAFORA	5	građanin Predsjednik, boriti na političkoj, učvrstiti sve institucije, bogata u svojoj raznolikosti, raskrižje različitih interesa
PERSONIFIKACIJA	4	ruka dobrodošlice, burnim vremenima, teret na leđima nacije i građana, politika bez morala
POREDBA	1	kao predsjednik Republike Hrvatske
PONAVLJANJE	0	

Izvor: osobno istraživanje

E) STRUKTURA GOVORA

- 1) Mesić se na samom početku obraća građanima, gostima i uzvanicima te ističe osjećaj odgovornosti i časti koja mu je prisegom i izborima dodijeljena;
- 2) Mesić zasluge za svoj izbor pripisuje građanima te im obećaje da će dužnost obnašati odgovorno i časno, a u ovom dijelu, Mesić postavlja sintagmu *građanin predsjednik*;

⁹⁰ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 122.-123.

⁹¹ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 413.

⁹² Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 258.

⁹³ Senković, Ž.: *Kritička bilješka uz „Projekt svjetski Ethos“*, Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti, Filozofsko teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, Vol. 66., 2011., br. 3., str. 364.

- 3) U ovom govoru, pregled povijesti izostaje. Mesić se tek jednom rečenicom vraća na početak 90-ih godina. Govori kako su Europa i svijet Hrvatskoj pružile ruku dobrodošlice;
- 4) Mesić nema jasno definiran pregled stanja u zemlji i svijetu.
- 5) Također, u dijelu u kojem se bavi pregledom politike u zemlji, Mesić napominje kako će podržati Program promjena koje je predložila vlada, a koje među ostalim znače i promjene Ustava RH, što bi, prema njemu, trebalo Hrvatsku definirati kao (...) *istinsko demokratsko društvo*;
- 6) Govori o učvršćivanju demokracije, ljudskim, manjinskim pravima, medijskim slobodama; Izlaže problem prognanika, branitelja, ali i definira zadaću članstva u Europskoj uniji i NATO savezu;
- 7) U govoru Stjepana Mesića nema vokacije Boga. On na kraju zahvaljuje svima koji su mu pružili povjerenje i potporu;

Iako se struktura govora ne mijenja značajno, u njoj izostaje element pregleda povijesti države.

3.) Inauguralni govor predsjednika Republike Hrvatske (2005.)

A) OPĆI PODACI

Druga inauguracija Stjepana Mesića održana je 18. veljače 2005. godine. Mesić drugi put pobjeđuje na izborima i u drugom krugu osvaja 65,93% glasova.⁹⁴ Protukandidatkinja u drugom krugu bila je kandidatkinja HDZ-a Jadranka Kosor. Mesić drugi mandat počinje u okolnostima već izmijenjenog Ustava RH, u kojem, prema Smerdelu „predsjednik Republike ostaje važan čimbenik ustavnog sustava, s naglašenim pravom inicijative na najvažnijim područjima državne djelatnosti, ali pri tom trajno surađuje s Vladom i Saborom. Ograničavanja njegovih ovlasti i nadzor nad njihovim obavljanjem nužna su, s obzirom na snažni politički položaj neposredno izabranog predsjednika Republike, kao i činjenicu da ne postoji njegova politička odgovornost pred parlamentom.“⁹⁵ Mesić svoju ulogu predsjednika

⁹⁴ Preuzeto s: <http://www.izbori.hr/2005Pred/>, pristupano: 5.12.2016.

⁹⁵ Smerdel, B.: *Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava: Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 60., 2010., br. 1., str. 27.

obavlja u kohabitaciji⁹⁶ s predsjednikom Vlade Ivom Sanaderom, koji na parlamentarnim izborima pobjeđuje 2003. godine. Godinu kasnije, 2004., Hrvatska dobiva status kandidata⁹⁷ za članstvo u Europskoj uniji. Službeni izvori ne navode broj ni popis gostiju na svečanosti prisege. Mesić se u govoru obraća *visokim gostima i uzvanicima, gospođama i gospodi, te dragim prijateljima*. Govor je imao, prema Tablici 9., ukupno 1169 riječi koje tvore 66 rečenica, u 124 reda.

Rečenice su u prosjeku sadržavale 17,7 riječi. Stil kojim je govorio je jednostavan, a govor koristi niz tehnika motivacije. Prema Kišiček „argumentacija motivacijskih govora, uvelike se razlikuje od argumentacije u uvjeravanju jer se ne drži strogih pravila logike i razumskih potkrijepa.“⁹⁸ U govoru možemo naći *Nemojmo dozvoliti prošlosti da nam onemogućava put u budućnost*, ili *Zajedno – u to sam siguran, taj san možemo pretvoriti u stvarnost* te u primjeru s kraja govora *Vi, građani, ste izvor moje snage, a ja sam vaš oslonac u vlasti*. Drugi govor specifičan je i po upotrebi sadašnjeg vremena u sljedećim primjerima: *poručujem, ponavljam, obećavam*. Ovi primjeri imaju i funkciju naglašavanja jer su posebno istaknuti u govoru. Nakon njih obično slijedi nabranje.

Tablica 9. Opći podaci govora Stjepana Mesića (2005.)

OPĆI PODACI GOVORA	
Riječi	1169
Rečenice	66
Redovi	124
Ulomci	30

Izvor: osobno istraživanje

B) PROCESI I CILJEVI

Subjekt, koji treba provesti određene procese za ostvarenje ciljeva, u Mesićevu govoru nije uopće izrijekom izgovoren. Iz konteksta se može zaključiti da je riječ ili o samom predsjedniku ili o građanima. Proces i kojima govori su sanjati, živjeti, objedinjavati, raditi, nastaviti, pomoći, stvarati, obećati, a detaljno su pobrojani u Tablici 10. Ciljevi koje spominje

⁹⁶ Smerdel, B.: *Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava: Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 60., 2010., br. 1., str. 16.

⁹⁷ Preuzeto s: <http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf>, pristupano: 5.12.2016.

⁹⁸ Kišiček, G., Stanković, D.: *Retorika i društvo*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2014., str. 107.

su vrednovanje znanja i kvalificiranosti, normaliziranje odnosa, prevladavanje hipoteke ratova, otvorene granice. Ovdje je odsutan odnos subjekt – proces – cilj, koji pomaže jasnijem strukturiranju onoga što je namjera ostvariti. U nekim dijelovima govora, iza nekoliko definiranih procesa, postoji i nekoliko ciljeva. Primjerice, *Hrvatska u kojoj će se dobro živjeti (CILJ), u kojoj će se živjeti od rada i rezultata rada (CILJ), u kojoj će se vrednovati znanje i kvalificiranost, a ne lukavstvo i prijevara (CILJ), o takvoj Hrvatskoj sanjam (PROCES). Ili Stoga (TKO – ja) obećavam: uvijek i svuda govorit ću (PROCES) o svemu što zanima naše građane (CILJ), o svemu što ih tišti (CILJ), o svemu što ih smeta (CILJ), ali – naravno – i o svemu što odobravaju (CILJ), te (TKO - ja) Radit ću (PROCES) i dalje na prevladavanju hipoteke nedavnih ratova (CILJ), što znači da ću se nastaviti zauzimati (PROCES) za pravo svih koji su izbjegli (CILJ), ili bili prisiljeni napustiti svoje domove, da se vrate (PROCES) u miru i sigurnosti.*

Tablica 10. Procesi i ciljevi u govoru Stjepana Mesića (2005.)

TKO	PROCES	CILJ
(ja), (mi),	sanjati, živjeti, objedinjavati, služiti, zauzimati, ne krivotvoriti, raditi, nastaviti, zauzimati, vratiti, pomoći, postojati, (ne) osjećati, zahvaliti, pozvati, stvarati, primati, obećati, govoriti	vrednovanje znanja i kvalificiranosti, a ne lukavstvo i prijevara, od svoga rada, normaliziranje odnosa, prošlost, prevladavne hipoteke ratova, pravo izbjeglih, mir i sigurnost, rasvjetljavanje sudbine nestalih, otvorene granice, privilegiran, diskriminiran, podršci, alijanse, otvorena država, ono što zanima građane, sve što tišti, sve što odobravaju

Izvor: osobno istraživanje

C) OSOBNE ZAMJENICE

Mesićev drugi govor karakterizira i upotreba osobne zamjenice *ja* što je prema Aniću „riječ kojom govornik označuje sebe.“⁹⁹ U govoru je ta osobna zamjenica korištena četiri puta u sljedećim rečenicama (...) *ja sam postao vaš predsjednik*, (...), (...) *ja imam i jednu obvezu*, (...), *Ja sam, naime, kao predsjednik Republike*, (...), (...) *ja sam vaš oslonac u vlasti*.

⁹⁹ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 167.

Mesić je jednako koristio zamjenice *oni* i *vi*. Prema Aniću, zamjenica *vi* ima dvojako tumačenje. „Služi za obraćanje paru ili skupini osoba“¹⁰⁰, a druga je uloga „izricanje poštovanja prema osobi kojoj se onaj koji govori obraća.“¹⁰¹ U govoru tako nalazimo i upotrebu zamjenice u službi stilske figure ponavljanja. *Vi ste me doveli na ovu visoku dužnost, vi ste mi povjerali funkciju predsjednika (...), Vi, građani, ste izvor moje snage (...)*

Tablica 11. Osobne zamjenice u govoru Stjepana Mesića (2005.)

OSOBNNE ZAMJENICE	
Ja	4
Ti	0
On/ Ona/ Ono	0 / 0 / 2
Mi	0
Vi	5
Oni	5

Izvor: osobno istraživanje

D) STILSKE FIGURE

Korištenje stilskih figura u Mesićevu je govoru često. Prema Tablici 12., koristio je ukupno 27 stilskih figura među kojima najviše metafora i usporedbi.

No, u govoru je izrazito naglašeno metaforičko značenje pojma *san*. Prema Aniću, preneseno značenje pojma *san* je „ono što se zamišlja, o čemu se mašta, nedostižna želja, maštarija.“¹⁰² Snažna metafora *sna* ovdje se može pripisati i patosu govornika. Barišić ga navodi kao sredstvo, jer „konačna je svrha političkoga govorništva ipak uvjeravanje slušatelja i njihovo pridobivanje za određeno rješenje pitanja ili odvracanje od nečega.“¹⁰³ No, osim u metaforičkom obliku, *san* koristi i u figuri ponavljanja među pojedinim ulomcima govora kako bi pojačao dojam. U dijelu govora u kojem govori o prošlosti koristi metaforu *kukavice*. *A svatko, tko se ne želi suočiti s istinom o sebi i o vlastitoj prošlosti – taj je kukavica.*

¹⁰⁰ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 619.

¹⁰¹ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 619.

¹⁰² Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 501.

¹⁰³ Barišić, P.: *Starčevićeva politička retorika*, Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, Institut za filozofiju, Zagreb, Vol. 20., 1994., br. 1.-2., str. 231.

Preneseno značenje pojma *kukavica*, prema Aniću, je „onaj koji se uvijek boji, plašljivac, strašljivac, strašljivica.“¹⁰⁴

Tablica 12. Stilske figure u govoru Stjepana Mesića (2005.)

STILSKE FIGURE	UPOTREBA	
METAFORA	10	Država svojih građana; o takvoj Hrvatskoj sanjam; san pretvoriti u stvarnost; prepreka na tome putu; kukavica; regija o kojoj sanjam; san možemo pretvoriti u stvarnost; taj san može se pretvoriti u stvarnost; Predsjednik građanin; Vi, građani, ste izvor moje snage, a ja sam vaš oslonac u vlasti
PERSONIFIKACIJA	3	da istini pogledamo u oči; naponi ne bi mogli uroditi plodom; slijepog terora
POREDBA	9	kao predsjednik Republike Hrvatske; kao i cijeloj međunarodnoj zajednici; kao svoju; kao sljednica jedne od zemalja; kao pouzdane partnere i saveznike; kao i vi; kao predsjednik Republike; kao njihov predstavnik; kao što sam bio i do sada
PONAVLJANJE	5	taj se san može pretvoriti u stvarnost; taj san možemo pretvoriti u stvarnost; taj san može se pretvoriti u stvarnost; vi ste me; vi ste mi

Izvor: osobno istraživanje

E) STRUKTURA GOVORA

- 1) Mesić pozdravlja sve prisutne goste i prijatelje. Napominje kako je pred njim drugi mandat, ali u puno boljim okolnostima nego je to bilo 2000. godine kada je prvi put izabran za Predsjednika RH;
- 2) U uvodu govora Mesić opravdava svoje dotadašnje politike te ih navodi kao razlog za to što je dobio drugi mandat. Napominje kako želi objedinjavati, a ne dijeliti;
- 3) Mesić se osvrće na Domovinski rat koji izrijeком ne spominje, nego govori o (...) *prevladavanju hipoteke nedavnih ratova.*
- 4) Naglašena je prijetnja od globalnog terorizma, međutim ne postoji jasna struktura pregleda svjetske i domaće politike;

¹⁰⁴ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 218

- 5) I domaća politika je u svim dijelovima teksta, ne postoji jasno tematski odvojena struktura;
- 6) Planove za budućnost zemlje Mesić iznosi u početku govora, iza pozdrava i uvoda, govori o načelima demokratske države na kojima će ustrajati;
- 7) Na kraju govora slijedi zahvala građanima koje poziva da zajedno s njim rade na ostvarenju svih iznijetih ciljeva i ideja;

Ovaj drugi inauguralni govor Stjepana Mesića koncipiran je i složen na potpuno drugačiji način od strukture govora. Iako on sadrži gotovo sve elemente, oni su pomješani i nisu jasno odvojeni u cjeline.

4.) Govor Ive Josipovića (2010.)

A) OPĆI PODACI

Svečana prisega Ive Josipovića održana je 18. veljače 2010. godine, na Trgu svetog Marka u Zagrebu. Josipović svoj mandat počinje u kohabitaciji¹⁰⁵ s HDZ- ovom predsjednicom Vlade Jadrankom Kosor, a važnost dobre suradnje Josipović ističe na početku govora: *Kvalitetna suradnja s Vladom Republike Hrvatske nužna je za uspješnost i mog i Vladinog mandata.* Osam mjeseci prije Josipovićeve pobjede nad Milanom Bandićem u drugom krugu izbora, s rezultatom od 60,26%¹⁰⁶ osvojenih glasova, Hrvatska je postala članicom¹⁰⁷ NATO saveza, 1. travnja 2009. Pregovori s Europskom unijom bili su u blokadi sve do ljeta 2010.¹⁰⁸ Među uzvanicima je bio i Ivo Sanader, premijer kojeg je naslijedila Jadranka Kosor, nakon što je podnio ostavku¹⁰⁹ na dužnost predsjednika Vlade, u ljeto 2009. Nakon prisege na Ustav RH, Josipović u govoru pozdravlja hrvatske političare ponaosob, predstavnike prijateljskih država pa tek onda sugrađanke i sugrađane, građane, goste i prijatelje, dame i gospodu.

¹⁰⁵ Smerdel, B.: *Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava: Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 60., 2010., br. 1., str. 15.

¹⁰⁶ Preuzeto s: <http://www.izbori.hr/izbori/izbori09Predsjednik.nsf/wi?openform> , pristupano: 5.12.2016.

¹⁰⁷ Preuzeto s: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/multi-org-inicijative/nato/hrvatska-i-nato/> , pristupano: 5.12.2016.

¹⁰⁸ Preuzeto s: <http://www.dw.com/hr/slovenija-odblokirala-hrvatsku/a-4215265> , pristupano: 5.12.2016.

¹⁰⁹ Preuzeto s: <http://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/neslužbeno-sanader-podnosi-ostavku-na-mjesto-premijera.html> pristupano: 5.12.2016.

Njegov govor, prikazan u Tablici 13., sadrži 2472 riječi koje čine 136 rečenica. Rečenica u prosjeku sadrži 18,1 riječ. U vrijeme Josipovićeve prisege, Hrvatska je pogođena gospodarskom krizom koja je počela 2008. godine, a u 2009., godini koja prethodi početku mandata Ive Josipovića, suočavala se s nizom loših gospodarskih brojki. „Ukupna industrijska proizvodnja u lipnju pala je za 13,7%, a broj zaposlenih u istom sektoru za 9,5% u odnosu na isti mjesec prošle godine.“¹¹⁰

Tablica 13. Opći podaci govora Ive Josipovića (2010.)

OPĆI PODACI GOVORA	
Riječi	2472
Rečenice	136
Redovi	212
Ulomci	52

Izvor: osobno istraživanje

B) PROCESI I CILJEVI

Ciljevi o kojima Ivo Josipović govori su vrijednosti demokratskog društva, istinska pravednost i domoljublje, europska razvijena zemlja, odnosi sa susjedima i cjelokupnom regijom. Njegove rečenice ne slijede relaciju subjekt – proces – cilj. U govoru tako nailazimo na nekoliko ciljeva u jednoj rečenici. Primjerice, *(TKO – ja) Želim biti predsjednik (PROCES) svih hrvatskih građana, ali i beskompromisno afirmirati (PROCES) vrijednosti demokratskoga društva (CILJ), pravednosti (CILJ) i društvene solidarnosti (CILJ) ili Hrvatska (TKO) mora biti (PROCES) dom demokracije (CILJ) i ljudskih prava (CILJ)*. Jedan od primjera je *(TKO - ja) Inzistirat ću (PROCES) na razvoju države utemeljenom na vrijednostima odgovornosti, poštenja, povjerenja, poštovanja (CILJ) i načelima jednakih mogućnosti, nediskriminacije i vrednovanja kroz znanje i rad (CILJ), jednom riječju - na pravednosti (CILJ)*. No, dijelove u kojima govori o procesima koje je potrebno ostvariti, Josipović se služi strategijom argumentacije koja se prema Bodloviću sastoji od “tvrdnje, očitosti i razumske veze. (...) Pod tvrdnjom se misli na sud koji treba razumski utemeljiti

¹¹⁰ Mlikotić, S.: *Globalna financijska kriza – uzroci, tijek i posljedice*, Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja, Udruga Pravnik, Zagreb, Vol. 44., 2011., br. 89., str 90.

kako bi ga druga strana u raspravi prihvatila.”¹¹¹ Josipović tako u nekoliko navrata iznosi tvrdnje koje zatim potkrepljuje, primjerice: *Hrvatska mora biti dom demokracije i ljudskih prava*. Nadalje, navodi sve što političari trebaju raditi kako bi to omogućili građanima. Sljedeći je primjer *Poduzetništvo je temelj gospodarskog napretka*, nakon kojega slijedi obrazloženje kako poduzetništvo treba poticati i stvarati bolje okolnosti za gospodarstvo. Primjera takve argumentacije koja služi uvjeravanju ima još: *Nema naprednoga gospodarstva ako svi koji sudjeluju u procesu rada nisu motivirani; Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza; Ali nema napretka za društvo koje ne ulaže u znanje; Hrvatska je pri kraju puta u Europsku uniju*. Iza svakog od ovih primjera slijedi objašnjenje početne tvrdnje.

Tablica 14. Procesi i ciljevi u govoru Ive Josipovića (2010.)

TKO	PROCES	CILJ
(ja); ja kao predsjednik Republike Hrvatske; Hrvatska;	uložiti; služiti; afirmirati; pronaći; slijediti; preispitati; promijeniti; morati; biti; nastaviti; uključiti; upotrijebiti; potaknuti; definirati; suočiti; dopustiti; poticati; raditi; financirati; ulagati; učiniti; pokrenuti; uspjjeti; očuvati; njegovati; razvijati; razriješiti; otkrivati; rezultirati; inzistirati; potaknuti; težiti; iznijeti; ujediniti; krenuti; mijenjati; rušiti	opravdati povjerenje; prelijepoj domovini; vrijednosti demokratskog društva, pravednosti i društvene solidarnosti; vrijednosti istinska pravednost i domoljublje; pogrešno; mijenjati zakone; dom demokracije i ljudskih prava; legitimne interese manjine; zapreka; pravi način; jačanje motivacije; mjere poticaja u gospodarstvu; uvjete za proizvodnju; temeljne vrijednosti našeg društva; turizam, poljoprivreda i industrija, malo poduzetništvo i obrt; zdravstvo; obrazovanje; cjeloživotno obrazovanje; razvijenom europskom zemljom; odlučne poteze i reforme; veliko i zahtjevno europsko tržište; održivi razvoj; vlastiti nacionalni identitet; vlastita kultura; odnosi sa susjednim zemljama i cjelokupnom regijom; otvorena pitanja; sudbina nestalih osoba; prosperitet; razvoj države; isti put; dubinske reforme; borba protiv korupcije; novi put; izgled ove zemlje; temelji nepravde

Izvor: osobno istraživanje

¹¹¹ Bodlović, P.: „Argumentacija“ Ive Škarića: pretpostavke, teškoće i propusti, Prolegomena: časopis za filozofiju, Udruga za promicanje filozofije; Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 14., 2015., br. 1., str. 102.-103.

C) OSOBNE ZAMJENICE

Osobnu zamjenicu *ja*, osim kao strategiju naglašavanja borbe za pravednost, Josipović koristi i kako bi sebe okarakterizirao kao jednog od *nas* kako bi bio uvjerljiviji. To je, prema Leinart – Novosel jedan od tri načina za ostvarivanje dobre komunikacije i “odnosi se na pojačavanje sličnosti koja omogućava bliskost i identifikaciju u komunikaciji. Što više sličimo govorniku, što smo u većoj mjeri ‘podesili’ verbalnu i neverbalnu komponentu ponašanja osobi s kojom komuniciramo, imat ćemo veći utjecaj na nju.”¹¹² Josipović tako kaže: *U borbi za pravednost ja ću kao predsjednik Republike Hrvatske i kao njezin građanin biti prvi i nikada se neću umoriti.*

Osobna zamjenica *mi* korištena je tri puta. Ta zamjenica, prema Aniću, je “riječ koja označava skupinu osoba u koju je uključena ili kojoj pripada i osoba koja govori.”¹¹³ Shodno tome, u primjeru *jer temelj pravde uvijek smo mi sami, (...)* Josipović i sebe svrstava među one koji čine temelj pravde. Druga upotreba osobne zamjenice je u citatu kojim se koristi: *Jean Monet, jedan od pokretača ideje europejstva, rekao je: "Mi ne ujedinjujemo države, mi u prvom redu zblizavamo ljude."*

Tablica 15. Osobne zamjenice u govoru Ive Josipovića (2010.)

OSOBNE ZAMJENICE	
Ja	2
Ti	0
On/ Ona/ Ono	0 /1/2
Mi	3
Vi	0
Oni	3/1/0

Izvor: osobno istraživanje

D) STILSKE FIGURE

Josipović u govoru također ističe metaforu sna, kakvu smo vidjeli i u govoru njegova prethodnika Stjepana Mesića iz 2005. Josipović koristi i vrlo snažnu personifikaciju koristeći izraz *karcinom* koji je, prema Aniću, „vrsta zloćudnog (malignog) tumora“.¹¹⁴ Takav zloćudan tumor u društvu za Josipovića su kriminal i korupcija.

¹¹² Leinert Novosel, S.: Komunikacijski kompas, Plejada, Zagreb, 2015., str. 34.

¹¹³ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 248.

¹¹⁴ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 180.

Među ostalim personifikacijama koristi i personifikaciju *služenja Hrvatskoj i domovini*. Glagol služenja, prema Aniću, ima nekoliko značenja, a jedno od njih je „biti u kakvoj službi, biti sluga ili služavka“¹¹⁵

Tablica 16. Stilske figure u govoru Ive Josipovića (2010.)

STILSKE FIGURE	UPOTREBA	
METAFORA	14	ne ostaje samo na riječima; dom demokracije; hrvatska dijaspora most koji Hrvatsku; na rubu egzistencije; Poštene plaće za pošten rad; Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza; žalosne činjenice; pristojan život; Mladi su ljudi naše najveće bogatstvo; europski san; Miroljubiva politika; Vaša zemlja, u Vašim rukama i da nema drugoga gospodara osim Vas; ispisati novu stranicu naše povijesti; novi put; poželjan dom
PERSONIFIKACIJA	6	služit ću Hrvatskoj; služit ću našoj prelijepoj domovini; je vrijeme da se Hrvatska preispita; državu koja poštuje i štiti ljudska; karcinoma društva; Moderna država stasala
POREDBA	12	kao predsjednik Republike; kao njezin građanin; kao što je hrvatska dijaspora; kao i socijalni dijalog; kao bitne generatore krize; kao i broj nelikvidnih tvrtki; kao što je odlučnija borba protiv korupcije; kao mjesta na kojem se susreću države; kao posljedica rata, kao i njegove gospodarske i kulturne suradnje; kao poluge napretka; poput prava na zdravlje; poput Rusije
PONAVLJANJE		

Izvor: osobno istraživanje

E) STRUKTURA GOVORA

- 1) Josipović se najprije obraća uzvanicima, a tek potom pozdravlja građane;
- 2) Napominje kako osjeća obvezu i odgovornost, ali i ičast koju su mu građani iskazali;
- 3) U povijesnom pregledu spominje prvog predsjednika Franju Tuđmana, antifašizam, Domovinski rat;

¹¹⁵ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 521.

- 4) Josipović, nadalje, ističe paradigmu *pravde* koja ga je motivirala na kandidaturu. Za njega ta paradigma znači etičku podlogu za bolj društvo;
- 5) Govori o gospodarskom napretku, gospodarskoj krizi, zdravstvu, obrazovanju, vjerskim slobodama, o razvijanju odnosa s državama u regiji. Nadalje, osvrće se na borbu protiv korupcije i kriminala;
- 6) Poziva i sve ostale institucije države, ali i građane na zajedništvo u ostvarenju ključnih ciljeva;
- 7) Josipović ne zaziva Boga, ali zahvaljuje građanima, uz obećanje da će služiti građanima. Govor završava pozdravom *Živjeli i živjela nam naša Hrvatska*;

Josipovićev govor slijedi strukturu koju inauguralni govor treba imati, međutim, ni on se na kraju ne obraća Bogu, ali govor završava pokličem.

5. Poslanica predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović u prigodi inauguracije (2015.)

A) OPĆI PODACI

Inauguracija Kolinde Grabar-Kitarović održala se tri dana prije nego što je i službeno preuzela dužnost predsjednice Republike Hrvatske, 15. veljače 2015. godine. Razlog je, prema pisanju dnevnih novina Večernji list¹¹⁶, bio taj što je nedjelja bolja od srijede, kada je i trebala biti održana prisega. Također, drugi razlog je bio, prema istom izvoru, konferencija američkog predsjednika Baracka Obame o terorizmu, koju je organizirao na dan kada se inauguracija hrvatske predsjednice trebala održati. Grabar-Kitarović dužnost preuzima u vrijeme kada je na čelu Vlade RH Zoran Milanović. Grabar-Kitarović, kao kandidatkinja HDZ-a, u drugom krugu pobjeđuje svog prethodnika Ivu Josipovića. Osvaja 50,74%¹¹⁷ glasova. Hrvatska je tada već članica Europske unije, a gospodarska kriza još traje, što Grabar-Kitarović spominje u svojem govoru *Naše gospodarstvo, kao i standard naših građana, već su šestu godinu pogođeni krizom*. Među uzvanicima bilo je, prema pisanju državne televizije,¹¹⁸ osam

¹¹⁶ Preuzeto s: <http://www.vecernji.hr/hrvatska/inauguracija-kolinde-grabar-kitarovic-u-nedjelju-15-veljace-986304>, pristupano: 5.12.2016.

¹¹⁷ Preuzeto s: http://www.izbori.hr/106pre/rezult/2/html/r_00_0000_000.html?t=1472428800050, pristupano: 5.12.2016.

¹¹⁸ Preuzeto s: <http://www.hrt.hr/272147/predsjednicki-izbori/kolinda-grabar-kitarovic-postaje-prvom-hrvatskom-predsjednicom>, pristupano: 5.12.2016.

predsjednika država i brojna strana izaslanstva. Grabar-Kitarović u upotrebu vraća i lentu, koju je na svojoj inauguraciji, sukladno Zakonu o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti Predsjednika Republike Hrvatske¹¹⁹, nosio i Franjo Tuđman, ali ne i dvojica njegovih nasljednika Mesić i Josipović. Govor je na službenim stranicama¹²⁰ Ureda predsjednice nazvan poslanicom što, prema Aniću, ima dvojako značenje: „povijesno pismo, poruka s općim sadržajem te biblijski apostolsko pismo u Novom zavjetu.“¹²¹ Grabar-Kitarović prva je žena na mjestu predsjednice RH. U govoru je rekla da to smatra *civilizacijskim iskorakom*. Govor je sastavljen od 1887 riječi, koje čine 120 rečenica u 44 ulomka. U prosjeku, svaka rečenica se sastoji od 15,7 riječi.

Tablica 17. Opći podaci govora Kolinde Grabar-Kitarović (2010.)

OPĆI PODACI GOVORA	
Riječi	1887
Rečenice	120
Redovi	207
Ulomci	44

Izvor: osobno istraživanje

B) PROCESI I CILJEVI

U navođenju procesa i ciljeva, Grabar-Kitarović ne ističe subjekt, kao nositelja pojedine radnje. On je skriven u kontekstu, a najčešće se odnosi na *ja* (Predsjednica Republike Hrvatske), odnosno *mi* (građani i građanke Republike Hrvatske). Bez izriječom navedenog subjekta, Grabar-Kitarović, u pojedinim rečenicama, navodi više procesa i ciljeva. Primjerice, *(TKO – ja) Jedna sam od vas i dat ću (PROCES) sve od sebe da Hrvatsku učinimo (PROCES) bogatom državom (CILJ), iz koje mladi (CILJ) neće odlaziti (PROCES), u kojoj će se više radati, (CILJ) nego umirati, gdje će naši ljudi u zlatnoj životnoj dobi uživati (PROCES) plodove svoga rada (CILJ)*. Ili *Moramo (TKO – mi) biti otvoreni (PROCES) prema novim investicijama (CILJ) i aktivno pronalaziti (PROCES) nova tržišta (CILJ), u čemu ću se maksimalno (TKO – ja) angažirati (PROCES) i vrlo aktivno surađivati (PROCES) s poduzetnicima i investitorima*. A primjer je i *(TKO – ja) Očekujem da sa susjedima napokon riješimo (PROCES) otvorena pitanja poput graničnih sporova (CILJ), a u*

¹¹⁹ Preuzeto s: <http://www.propisi.hr/print.php?id=5157>, pristupano: 1.12.2016.

¹²⁰ Preuzeto s <http://predsjednica.hr/objava/2/3/74>, pristupano: 1.12.2016.

¹²¹ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 393.

odnosima sa Srbijom posebno mjesto imat će status nestalih u Domovinskom ratu (CILJ), kao i međusobna zaštita (PROCES) prava manjina (CILJ).

Kolinda Grabar-Kitarović također koristi u strategiji argumentacije tvrdnju koju zatim potkrepljuje u nastavku isticanjem uzroka i rješenja. Prema Bodloviću, „kazuálnost kao tematsko područje podrazumijeva da tvrdnja obuhvaća i uzrok i posljedicu, tj. da je predmet govornikova uvjeravanja postojanje neke kauzalne veze.“¹²²

Primjerice, *Naše gospodarstvo, kao i standard naših građana, već su šestu godinu pogođeni krizom.* Odmah nakon ovakve tvrdnje Grabar-Kitarović navodi posljedice toga. U primjeru *Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese,* nakon tvrdnje, slijedi obrazlaganje posljedica te tvrdnje. One su *Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke!* Među ciljevima u govoru Grabar-Kitarović ističe mlade kao nositelje *novog hrvatskog zajedništva.* Zajedništvo, prema Aniću, znači “skupinu pojedinaca povezanih u cjelinu, kompaktnu skupinu interesima, pravilima ili običajima koje svi prihvaćaju.”¹²³ Paradigma *novog hrvatskog zajedništva* značila bi tek stvorenu, drugačiju skupinu ljudi koju veže isti cilj. Među ostale ciljeve, Grabar-Kitarović ističe bogatu državu, ideje, rješenja, inovacije, pozitivno ozračje, bolji život

Tablica 18. Procesi i ciljevi u govoru Kolinde Grabar-Kitarović (2015.)

TKO	PROCES	CILJ
(ja); (mi), vi;	služiti; pretvoriti; ukazati; učiniti; rađati; ostaviti; natjecati se; stvoriti; tražiti; izdići; okrenuti se; zalagati; upućivati; poticati; graditi; koristiti; pronalaziti; otvarati; prilagoditi; definirati; živjeti; razvijati; čuvati; imati; riješiti; štititi; uputiti; vidjeti; istaknuti; čuvati, promicati, razvijati; boriti	Hrvatskom narodu; snagu; polagati račune; bogata država; podjele i zablude; ideje, rješenja, inovacije; nova stranica bolje budućnosti; široki nacionalni konsenzus; iznad pojedinačnih i stranačkih interesa; budućnost; nulta stopa tolerancije na korupciju; poziv Vladi; nadmetanje poslovnim idejama; pozitivno ozračje; komparativne prednosti: nova tržišta; nova tržišta; novo vrijeme; glavne odrednice svojeg razvitka; život članice Europske unije; stav, politika, interesi; otvorena pitanja; prava; poruku; predvodnici

¹²² Bodlović, P.: „Argumentacija“ *Ive Škarića: pretpostavke, teškoće i propusti*, Prolegomena: časopis za filozofiju, Udruga za promicanje filozofije; Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol.14., 2015., br. 1., str. 104.

¹²³ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 640.

		novog hrvatskog zajedništva; važnost kulture; kulturni identitet i naše ime; bolji život
--	--	--

Izvor: osobno istraživanje

C) OSOBNE ZAMJENICE

Grabar-Kitarović ne koristi osobnu zamjenicu *ja*, ali u njezinu je govoru naglašeno korištenje osobne zamjenice *mi*, što i odgovara spomenutom novom zajedništvu, a upotreba te zamjenice ima za cilj dati na važnosti publici, ali i pobliže odrediti sebe (kao predsjednicu Republike Hrvatske) kao jednu od nas, jednu od građana. Na početku zahvaljuje i govori: *Vi ste mi ukazali povjerenje (...)*. Primjer u kojem sebe, unatoč svojoj funkciji svrstava među obične građane je rečenica *Ipak, svi smo mi samo ljudi*. Ta osobna zamjenica poslužila je i isticanju zajedništva u primjeru (...) *tako i mi danas novim hrvatskim zajedništvom moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti*.

Tablica 19. Osobne zamjenice u govoru Kolinde Grabar-Kitarović (2015.)

OSOBNE ZAMJENICE	
Ja	0
Ti	0
On/ Ona/ Ono	2 /0/1
Mi	5
Vi	3
Oni	5

Izvor: osobno istraživanje

D) STILSKE FIGURE

U govoru Kolinde Grabar-Kitarović brojne su poredbe, ali i metafore. U njezinu je govoru različito od svih metafora, istaknuta borba protiv korupcije koju naziva *pošast*. Prema Aniću, pojam pošast je „opasna zarazna bolest, nesreća koja se širi.“¹²⁴ Među personifikacijama, pojmovi kojima daje osobine živih bića su *hrvatsko nacionalno biće*, *čuvar demokratskih vrijednosti* te *ruka suradnje* koja treba biti pružena državama Jugoistočne Europe da *postanu članice europske obitelji*. Najbrojnije su u govoru poredbe, posebice u nabrojanju važnih čimbenika kojima se govorom obraća.

¹²⁴ Anić, V.: Rječnik hrvatskog jezika, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb, 2007., str. 397.

Tablica 20. Stilske figure u govoru Kolinde Grabar-Kitarović (2015.)

STILSKE FIGURE	UPOTREBA	
METAFORA	9	služiti hrvatskom narodu; neizmjerni ponos; tisućljetne borbe; temelje moderne hrvatske države; polagati račune; izgradnji hrvatske demokracije; služenja domovini i vama; pošasti; crta podjela i razdvajanja
PERSONIFIKACIJA	5	hrvatskoga nacionalnog bića; otvorimo vrata razvoju; jamac naše opstojnosti; čuvar demokratskih vrijednosti; ruku suradnje
POREDBA	16	Kao vrhovna zapovjednica; kao demokratska i uređena država; kao jedini visoki državni dužnosnik; Kao što je predsjednik Tuđman; kao i standard naših građana; kao nacija; kao i sindikata i poslodavaca; kao i sporazume o slobodnoj trgovini; kao i znanstveno-istraživačke centre; kao i kroz suradnju sa susjedima; kao i međusobna zaštita prava manjina; kao državu triju jednakopravnih konstitutivnih naroda; kao predvodnike novoga hrvatskog zajedništva; Kao prva hrvatska predsjednica; kao i druge vrednote; kao i u Domovinskom ratu
PONAVLJANJE		

Izvor: osobno istraživanje

D) STRUKTURA GOVORA

- 1) Hrvatice i Hrvati, državljanke i državljani gosti i uzvanici, prvi su kojima se svojim inauguralnim govorom obraća Kolinda Grabar-Kitarović;
- 2) Ističe važnost uloge koju preuzima, ali i naglašava odgovornost koju to nosi sa sobom;
- 3) Grabar-Kitarović zahvaljuje braniteljima, sjeća se sinova i kćeri koji su poginuli za domovinu tijekom nekoliko stoljeća, a posebno se prisjeća Franje Tuđmana;
- 4) Prelazi na gospodarsku krizu, nova radna mjesta koja za Grabar-Kitarović predstavljaju strateški nacionalni interes. U analizi stanja spominje i korupciju;
- 5) Domaću politiku počinje obraćanjem Vladi da poduzetnike motivira poreznom politikom. Govori o moru, ribarstvu, poljoprivredi, obiteljskim gospodarstvima. Ponovno naglasak

stavlja na investicije, ali i obrazovanje mladih. U ovom dijelu, Grabar-Kitarović spominje i članstvo u NATO savezu, mirovne misije Oružanih snaga RH i prelazi na vanjsku politiku;

6) U završetku govora, Grabar-Kitarović ističe i sebe kao prvu ženu predsjednicu u Hrvatskoj, spominje važnost očuvanja kulturnog identiteta;

7) Naglašava ponovno ulogu zajedništva, koje se kroz govor i inače prožima, koristi efektan završetak;

Grabar- Kitarović u svom se govoru drži iskušane strukture dobrog političkog govora. On sadrži i pregled povijesti zemlje, objanjšava svoje viđenje domaće politike, no i ovdje izostaje spominjanje Boga, već koristi pamtljiv završetak.

12. INTERPRETACIJA REZULTATA

Svih pet inauguralnih govora bilo je umjerene dužine. Najduže rečenice imao je Franjo Tuđman, s prosjekom od 25,8 riječi, a najkraće su rečenice Stjepana Mesića u govoru iz 2000., sadrže 15,3 riječi. Prema broju riječi, najkraći inauguralni govor imao je 2000. Stjepan Mesić s 1089 riječi, a najduži Ivo Josipović 2472 riječi. Iako svi u govorima ističu svoje planove i ideje o onome što treba napraviti da bi u zemlji bilo bolje, najjasnije to radi Franjo Tuđman, koristeći odnos subjekt-predikat-objekt, odnosno tko-proces-cilj. Ostali predsjednici ne slijede ovakvu strukturu rečenice, nego u jednoj rečenici imaju i po nekoliko procesa i ciljeva, koje nižu jedne za drugim, a nerijetko dolazi i do inverzije pa se cilj ističe prvi, a tek onda proces koji do njega treba dovesti. Ivo Josipović i Kolinda Grabar-Kitarović dobro su koristili argumentaciju zasnovanu na tvrdnji koju poslije obrazlažu, dok se kod govora Stjepana Mesića iz 2000. jasno razaznaje motivacija. Upotrijebljen je relativno malen broj osobnih zamjenica, a kada su ih koristili, zamjenice su imale funkciju posebnog naglašavanja ili obraćanja određenoj skupini, a zamjenica *mi* služila je za isticanje predsjednika/predsjednice kao *jednoga od nas*. Korištene su brojne stilske figure, najviše metafore, a njihova slikovitost imala je ulogu pojačavanja i naglašavanja teme. U svojim govorima, osim Kolinde Grabar-Kitarović, svi su predsjednici koristili metaforu sna. Za Franju Tuđmana on je bio *hrvatski*, za Josipovića *europski*, a Mesić je govorio o ostvarenju *snova*. Među snažnim se metaforama posebno ističu i metafora *pošast*, što je za Kolindu

Grabar-Kitarović bila korupcija. O korupciji je Ivo Josipović govorio kao o *karcinomu*. Stjepan Mesić pak metaforu *kukavice* koristi da bi okarakterizirao sve one koji se ne mogu suočiti s vlastitom prošlošću. S nekoliko manjih odstupanja, svi su predsjednici poštovali arhitekturu inauguralnog govora, međutim, među ta odstupanja spada i činjenica da nijedan predsjednik RH, osim Franje Tuđmana, na kraju svog govora nije spominjao Boga. U govoru Stjepana Mesića iz 2000. izostao je pregled povijesti zemlje te slika stanja u zemlji i svijetu.

12.1. POTVRDA HIPOTEZA

H 1 NIJE POTVRĐENA

Prema broju riječi, govori predsjednika desne političke opcije, bili su duži od predsjednika lijeve političke opcije.

H 2 JE POTVRĐENA

Najviše korištena stilska figura u svakom pojedinom govoru bila je metafora.

H 3 NIJE POTVRĐENA

Osobna zamjenica „ja“ uopće nije korištena ni u jednom inauguralnom govoru.

H 4 JE POTVRĐENA

U završnom dijelu govora Boga nisu spominjali predsjednici lijeve političke opcije.

12.2. OGRANIČENJA U ISTRAŽIVANJU

Razlike između metafora i personifikacija su ponekad u nijansama pa ih je bilo teško jasno odvojiti i razlučiti. Također, sam jezični dojam govora Franje Tuđmana promatran nakon gotovo 20 godina, teško je ocijeniti arhaičnim jer su poneki izrazi u to vrijeme možda bili u standardnoj uporabi.

13. ZAKLJUČAK

U ovom radu je korištena metoda kritičke analize diskursa. Ova metoda se potvrdila najboljom za ovu vrstu istraživanja jer iziskuje poznavanje i istraživanje konteksta u kojem je govor nastao. Uz podatke o mjestu i vremenu inauguracije, vanjskopolitičkom, unutarnjopolitičkom, gospodarskom okruženju u pojedinom vremenu govora, svaki je govor bolje i dublje analiziran ne tražeći tek po tekstu što su predsjednici govorili i/ili obećavali na početku svog mandata. Kroz subjekt – proces – cilj, odnosno političko obećanje, bilo je mnogo jednostavnije proniknuti u same političke, gospodarske, i općedruštvene politike svakoga pojedinog predsjednika. Inauguracije su događaji poslije kampanja i izbornih utrka, a govori, sukladno tome, motivirajući, s izraženim stavovima o boljoj budućnosti, nadilaženju razlika. U radu je odgovoreno i na neka posebna pitanja, a to je da su svi predsjednici u svojim govorima i sukladno vremenu, jasno definirali strateške ciljeve države. U poratnom inauguralnom govoru Franjo Tuđman govorio je o ispunjenju strateškog cilja – ostvarenju samostalne države i zajedništvu, Stjepan Mesić govorio je o članstvu u NATO savezu te, jednako kao i Ivo Josipović, o članstvu u Europskoj uniji. Nakon ostvarenja tih ciljeva, Grabar-Kitarović, stvara paradigmu novoga hrvatskog zajedništva kojem je cilj bolja gospodarska situacija i, na kraju, bolji život građana. Svi su ti ciljevi bili izraženi brojnim stilskim figurama koje su govoru dodatno davale na svečanom tonu i slikovitom izrazu, a njima kao komunikatorima pomogle na uvjerljivosti. Prema postavljenim hipotezama, H2 i H4 su dokazane, a H1 i H3 pobijene. Najduži je govor bio onaj predsjednika lijeve političke opcije, Ive Josipovića. Najbrojnija među figurama je metafora. Korištena je i osobna zamjenica *ja*, i to kod Ive Josipovića te Stjepana Mesića, 2005. godine. Evokaciju Boga nisu koristili predsjednici lijeve političke opcije.

Za buduća istraživanja inauguralnih govora sa stajališta lingvistike ostavljaju se same vrste metafora koje su kao stilski figura najbrojnije. Nadalje, autori istraživanja koje je korišteni kao osnova, Wang, J., te Kazemian, B. i Hashemi, S., bavili su se istraživanjem pomoćnih glagola u govoru, što je također prostor za dodatna istraživanja, kao i modalni izrazi u govoru koji služe za premošćivanje misaonih pauza.

LITERATURA

Bagić, K.: Rječnik stilskih figura, Školska knjiga, Zagreb, 2012.

Barišić, P.: *Starčevićeva politička retorika*, Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, Institut za filozofiju, Zagreb, Vol. 20., 1994., br. 1.-2.

Bilandžić, M.: *Hrvatska vojska u međunarodnim odnosima*, Polemos: časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira, Hrvatsko sociološko društvo i Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, Vol. 11., 2008., br. 22.

Bodlović, P.: „Argumentacija“ *Ive Škarića: pretpostavke, teškoće i propusti*, Prolegomena: časopis za filozofiju, Udruga za promicanje filozofije; Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 14., 2015. br. 1.

Charteris- Black, J.: *Politicians and Rhetoric The persuasive power of metaphor*, Palgrave Macmilan, New York, 2005.

Ivas, I.: *Tropi u novinskim naslovima*, Medijska istraživanja, Naklada Medijska istraživanja, Zagreb, Vol. 10. 2004., br. 2.

Ivas, I.: *Ideologija u govoru*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1998.

Kazemian, B., Hashemi, S.: *Critical Discourse Analysis of Barack Obama's 2012 Speeches: Views from Systemic Functional Linguistics and Rhetoric*, Theory and Practice in Language Studies, Academy Publication, London, Vol. 4., 2014., br. 6., str. 1178.-1187.

Kišiček, G., Stanković, D.: *Retorika i društvo*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2014.

Kohrs Campbell, K., Hall Jamieson, K.: *Presidents creating the presidency*, University of Chicago Press, Chicago and London, 1992.

Leinert Novosel, S.: *Komunikacijski kompas*, Plejada, Zagreb, 2015.

Lončarević, V.: *Povijesna uloga crkve u govorima prvog hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana*, Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti, Filozofsko teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, Vol. 70., 2015., br. 1.

Meyer, M., Carrilho, M. M., Timmermans, B.: *Povijest retorike od Grka do naših dana*, Disput, Zagreb, 2008.

Milosavljević, M.: *Političko komuniciranje*, Friedrich Ebert Stiftung, Sarajevo, 2010.

- Mirosavljević, M.: Odnosi s javnošću, Friedrich Ebert Stiftung, Banja Luka, 2008.
- Mlikotić, S.: *Globalna financijska kriza – uzroci, tijek i posljedice*, Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja, Udruga Pravnik, Zagreb, Vol. 44., 2011., br. 89.
- Rouse, Michael J., Rouse, S.: Poslovne komunikacije, kulturološki i strateški pristup, Masmedia, Zagreb, 2005.
- Senković, Ž.: *Kritička bilješka uz „Projekt svjetski Ethos“*, Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti, Filozofsko teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, Vol. 66., 2011., br. 3.
- Smerdel, B.: *Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava: Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 60., 2010., br. 1.
- Sokol, S.: *Hrvatska kao demokratska ustavna država*, Politička misao, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 35., 1998., br. 3.
- Šiber, I.: *Politički marketing i politički sustav*, Politička misao, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Vol. 37., 2000., br. 2.
- Škarić, I.: Temeljci suvremenog govorništva, Školska knjiga, Zagreb, 2000.
- Španjol Marković, M.: Moć uvjeravanja, Profil, Zagreb, 2008.
- Tomić, Z.: PR blog, Synopsis & Novelti millenium, Zagreb-Sarajevo, 2009.
- Van Dijk, A., (1985). A Handbook of Discourse Analysis London Academic Press Limited. Volume 4
- Vlašić, J., Pletikos, E.: *Uvodni dio govora: kako privući pozornost i stvoriti naklonost publike? Analiza percepcije*, Medijska istraživanja, Naklada Medijska istraživanja, Zagreb, Vol. 12., 2006.
- Wang, J.: *A Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches*, Journal of Language Teaching and Research, Academy Publication, London, Vol. 1., 2010., br. 3.
- Kišiček, G.: *Figurativnost u retorici – klasični i suvremeni pogledi*, Svijet stila, stanja stilistike, Zbornik radova, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2015., Preuzeto s: <http://stilistika.org/kisicek>, pristupano: 1.12.2016.

<http://www.izbori.hr/2005Pred/> pristupano: 5.12.2016.

<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=40344> pristupano: 8.9.2016.

<https://www.whitehouse.gov/blog/2009/01/21/president-barack-obamas-inaugural-address> pristupano: 10.9.2016.

<http://www.tudjman.hr/zivotopis/> pristupano: 1.10.2016.

<http://predsjednica.hr/stranica/17/> pristupano: 1.10.2016.

<http://predsjednica.hr/stranica/18/> pristupano: 2.10.2016.

<http://predsjednica.hr/stranica/5/> pristupano: 3.10.2016.

<http://www.tudjman.hr/govori/prisezna-poslanica-1997> pristupano: 15.9.2016.

<http://www.stjepanmesic.hr/hr/arhiva-govori/18022000-inauguracijski-govor> pristupano: 15.9.2016.

<http://www.stjepanmesic.hr/hr/arhiva-govori/18022005-inauguralni-govor-predsjednika-republike-hrvatske> ,
pristupano: 15.9.2016.

<http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/procitajte-inauguracijski-govor-ive-josipovica/2226089/>pristupano:
15.9.2016.

<http://predsjednica.hr/objava/2/3/74> pristupano: 15.9.2016.

http://www.izbori.hr/arhiva/pdf/1997/1997_4_5_Rezultati_Predsjednik_sluzbeni.pdf pristupano: 2.12.2016.

<http://www.propisi.hr/print.php?id=5157> pristupano: 1.12.2016.

<http://www.zakon.hr/z/358/Zakon-o-izboru-Predsjednika-Republike-Hrvatske> pristupano: 4.12.2016.

<http://www.izbori.hr/2000Pred/Pred2Krug.pdf> pristupano: 4.12.2016.

<http://www.monitor.hr/clanci/svjetski-mediiji-mesiceva-pobjeda-je-potpun-preokret/5820/> pristupano: 4.12.2016.

<http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf> pristupano: 5.12.2016.

<http://www.hrt.hr/arhiv/2005/02/18/HRT0004.html> pristupano: 5.12.2016.

<http://www.izbori.hr/izbori/izbori09Predsjednik.nsf/wi?openform> pristupano: 5.12.2016.

<http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/multi-org-inicijative/nato/hrvatska-i-nato/> ,
pristupano: 5.12.2016.

<http://www.dw.com/hr/slovenija-odblokirala-hrvatsku/a-4215265> pristupano: 5.12.2016.

<http://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/nesluzbeno-sanader-podnosi-ostavku-na-mjesto-premijera.html> pristupano:
5.12.2016.

<http://www.vecernji.hr/hrvatska/inauguracija-kolinde-grabar-kitarovic-u-nedjelju-15-veljace-986304> ,
pristupano: 5.12.2016.

http://www.izbori.hr/106pre/rezult/2/html/r_00_0000_000.html?t=1472428800050 pristupano: 5.12.2016.

<http://www.hrt.hr/272147/predsjednicki-izbori/kolinda-grabar-kitarovic-postaje-prvom-hrvatskom-predsjednicom> pristupano: 5.12.2016.

<http://www.propisi.hr/print.php?id=5157> pristupano: 1.12.2016.

<http://predsjednica.hr/objava/2/3/74> pristupano: 1.12.2016.

PRILOG: INAUGURALNI GOVORI HRVATSKIH PREDSJEDNIKA

1. Prisežna poslanica Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana

Hrvatice i Hrvati u Domovini i u svijetu,
građanke i građani Republike Hrvatske!

U ovom svečanom trenutku, kao - voljom naroda ponovno izabrani -
Predsjednik Republike Hrvatske, obraćam vam se ovom prisežnom poslanicom:

Izražavajući zahvalnost članovima Hrvatske demokratske zajednice - koja je bila nosilac moje kandidature - i svima onima koji su svoj glas dali za mene, svečano izjavljujem, da ću biti nepristran Predsjednik svih Hrvata, i svih hrvatskih državljana. Bez obzira na njihove stranačke, ili ine osobitosti.

Davši prisegu, kao hrvatski državni poglavar, obvezao sam se da ću vjerno služiti hrvatskom narodu i svima hrvatskim građanima. To ponajprije znači da ću dostojno braniti i štititi hrvatske nacionalne i državne interese. U tu svrhu činit ću sve, da sveukupna hrvatska vlast, i svi hrvatski građani, dosljedno štiju Ustav i pravni poredak.

Moja je ustavna obveza, da kao državni poglavar, izravno izabran od naroda, osiguram jedinstvo hrvatske državne vlasti - izvršne, zakonodavne i sudbene, u provedbi sveukupne državne politike. Samo zajedničkim stvaralačkim pregnućima svih tijela državne vlasti, i građana svih slojeva stanovništva, možemo - uz Božju pomoć - osigurati: stabilnost svoga demokratskog poretka; neprestani gospodarski i kulturni razvitak; rast blagostanja za sve građane, te međunarodnu sigurnost svoje Domovine, samostalne i nezavisne, suverene i demokratske hrvatske države.

Štovani hrvatski građani!

Naraštajima našega doba povijest je dodijelila ispunjenje devetstoljetnog hrvatskog sna. Programom nacionalnog preporoda, koji je pozivom na pomirbu zavađenog i rastrojenog hrvatstva i domovinske i iseljene Hrvatske, obuhvatio sve stališe i sve naraštaje, ostvarili smo najviše nacionalne i slobodarske ciljeve, za koje su živjeli, i umirali, hrvatski ljudi tijekom duge, tegobne i neizvjesne povijesti.

Pod cijenu velikih, ali srazmjerno malih žrtava, u odnosu na one iz najnovije povijesti, oživotvorili smo svoju slobodu, svoju državnu samostalnost i nezavisnost, svoju demokraciju, svoje časno mjesto u svjetskoj zajednici suverenih naroda i država.

Od povijesnog objekta hrvatski je narod, napokon, postao subjekt u međunarodnom poretku suvremenog čovječanstva.

Nacionalno-državno osamostaljenje hrvatskog naroda praćeno je, ponekad, od nekih utjecajnih svjetskih čimbenika s nerazumijevanjem, pa i s nepovjerenjem i nesklonošću. Takav odnos uvjetovan je nastojanjem da se, pod svaku cijenu, održi međunarodni poredak, stvoren voljom pobjedničkih sila u prvom i u drugom svjetskom ratu.

Osim toga, mnogi u međunarodnoj zajednici i svjetskoj politici, izvlače iznenađujuće jednostrane ili pojednostavljene zaključke, iz bitnih značajki suvremenog čovječanstva. Polazeći od činjenice da se svijet - na dostignutom stupnju civilizacije - sve više tehnološki i informacijski integrira, oni teže nametanju svoje isključive volje u regionalnim i globalnim okvirima. Oni - s osnova univerzalističkih i liberalističko-socijalističkih pogleda - ne uzimaju u

obzir drugu bitnu značajku današnjeg doba, koja govori da se svijet, baš u okviru civilizacijskog napretka i integracije, istodobno sve više nacionalno individualizira. Budući da se to očituje u sve većem broju slučajeva državnog osamostaljenja - do jučer nesamostalnih i združenih, pače i nepoznatih i nepriznatih, tzv. nepovijesnih naroda - oni žele spriječiti takve pojave, jer one tobože nisu u duhu civilizacijskog napretka, i, po njihovu, zamršuju međunarodne odnose.

No, na primjeru Hrvatske očitovala se i ona druga, razboritija i dubokoumnija misao, koja je u skladu s društvenim kretanjima današnjega svijeta. Nasuprot zaprepašćujućeg suprotstavljanja, svijet je i s divljenjem pratio, začudno, osamostaljenje Hrvatske. U potki takva pozitivnog odnosa utkana je spoznaja, da narodni i državni subjekti ostaju nezamjenjive sastavnice svjetske zajednice, i međunarodnog poretka. I još k tome, da je hrvatski narod jedan od najstarijih naroda današnje Europe, pa mu se na osnovama bilo kakvih načela, a najmanje morala, ne može odricati pravo na državnu samosvojnost.

Uskrsnuvši i obranivši, svoju državnu suverenost, - koju smo imali od VII. do XII. stoljeća, a zatim sačuvali nacionalno-državnu samobitnost, makar i u okrnjenom obliku - na nama je, danas, prešna zadaća, da neobaviješteni i umišljeni svijet uvjerimo o stvarnoj istini o našoj prošlosti i sadašnjosti; o našim nedostupnim državnim interesima, i o našem svrhovitom mjestu u međunarodnoj zajednici. Po svom geopolitičkom položaju, hrvatski narod, oduvijek, pripada zapadnoj, sredozemnoj i srednjoeuropskoj civilizacijskoj sferi. On je dao svoj golemi obol obrani zapadne civilizacije, od osmanlijske najezde na Europu, ali, također, i razvitku europske kulture. O tome hrvatski narod ima vjerodostojna svjedočanstva: u pisanim i kamenim spomenicima; u svojim gradovima; u svojoj književnosti i umjetnosti iz doba europskog humanizma i renesanse; iz čitavoga svoga četrnaeststoljetnog bivstvovanja na ovom području,

između Drave, Dunava i Jadrana.

Danas je Hrvatska važan i nezaobilazan čimbenik, u uspostavi mira i novog međunarodnog poretka, nakon sloma komunističkog sustava i višenacionalnih država, kakve su bile SFRJ, ČSR i SSSR. Hrvatska ima uspostavljene, pa i razvijene i prijateljske odnose, s većinom zemalja današnjega svijeta. Ona je konstruktivan član i svjetske Organizacije ujedinjenih naroda, te Organizacije o europskoj sigurnosti i suradnji (OEES) i Vijeća Europe. Hrvatska pridaje posebnu važnost suradnji s glavnom svjetskom velesilom SAD, ali i s EU, i sa svim državama u njezinu okviru, i posebno sa susjednom Italijom, te s Francuskom, Njemačkom i Velikom Britanijom. Posebnu pozornost pridajemo razvitku prijateljskih odnosa sa zemljama Srednje Europe, te s velikom Kinom i Rusijom, i s islamskim zemljama.

Hrvatska daje, dosljednu, potporu oživotvorenju Daytonskog sporazuma, o rješenju bosanske krize; te Washingtonskog sporazuma o hrvatsko-muslimanskoj Federaciji u BiH, i o njezinoj suradnji s Hrvatskom.

Do Washingtonskog i Daytonskog sporazuma moglo je doći nakon što je hrvatski narod, zajedničkom borbom domovinske i iseljene Hrvatske, i osobito jedinstvom Hrvata iz Hrvatske i BiH, spriječio ciljeve jugokomunističke i velikosrpske agresije da pokori i Hrvatsku i BiH. Ali također i namjeru, da se - na račun i hrvatskih područja - uspostavi posebna muslimanska država.

U izvanredno složenim međunarodnim okolnostima hrvatskom slogom uspostavili smo državu, te osigurali opstojnost samostalne Hrvatske, i konstitutivnost hrvatskog naroda u BiH, uz međunarodnu suglasnost o povezanosti hrvatsko-muslimanske Federacije s Hrvatskom.

Hrvatska je za punu normalizaciju odnosa sa SR Jugoslavijom, a i za razvitak,

što svestranijih gospodarskih i drugih odnosa i sa svim drugim zemljama jugoistočne Europe.

Ali, oslobodivši se komunističko-totalitarističkog i jugoslavenskog jarma, Hrvatska odlučno odbija svaku mogućnost ponovne političke integracije u balkanskim, ili inim jugoistočno-europskim okvirima.

Hrvatska teži punoj suradnji sa zemljama Srednje Europe, te integraciji u euro-atlantski gospodarski i sigurnosni sustav.

Sa svima državama, i međunarodnim i svjetskim čimbenicima, Hrvatska je spremna razvijati odnose na osnovama međusobnog poštivanja i dijaloga. Međutim, Hrvatska neće popustiti ni pod kakvim pritiscima, niti pristati na ustupke koji bi bili u suprotnosti s njezinim nacionalnim interesima, ili bi u bitnome narušavali njezinu državnu suverenost.

Hrvatice i Hrvati, i svi hrvatski državljani!

Početak moga novog predsjedničkog mandata podudara se s novim razdobljem, u izgradnji samostalne i demokratske hrvatske države.

Ove godine nalazimo se pred svršetkom mirne reintegracije područja Hrvatskog Podunavlja, koje je bilo okupirano jugosrpskom agresijom, a potom pod privremenom upravom Ujedinjenih naroda (UNTAES-a). Time se i posljednji pedalj teritorija Republike Hrvatske stvarno vraća pod njezin državni suverenitet.

To je ujedno i zadnji čin pobjedonosnog završetka, nametnutoga nam, domovinskog rata.

Sada se sa svim raspoloživim snagama i sredstvima, tvarnim i duhovnim

izvorima, možemo posvetiti obnovi i izgradnji svoje Domovine. Obnova razrušenih dobara i područja, i povratak prognanika, zahtijevat će, još nekoliko godina, goleme napore i velika novčana sredstva. Da bismo tu prešnu zadaću mogli obaviti, što brže i što uspješnije, potrebno je razumijevanje i naprezanje svih tijela državne uprave, ali i svih društvenih čimbenika, i svega pučanstva.

U gospodarskom razvitku dosada smo - na osnovama slobodnog tržišta i privatnog poduzetništva - postigli zamjetne rezultate, usprkos skrajnje nepovoljnim okolnostima, uzrokovanim agresijom, komunističkim nasljeđem i svojevrsnom izolacijom, ne samo zbog gubitka dotadašnjih vanjskih tržišta. Na opće čuđenje svijeta, uspjeli smo zbrinuti stotine tisuća prognanika, izbjeglica i svih stradalnika rata; te istodobno oboriti hiperinflaciju; uvesti novu, vlastitu, stabilnu, valutu; prikupiti znatne devizne pričuve; oživjeti proizvodnju i sveukupno gospodarstvo.

S postignutim rezultatima Hrvatska je stekla ugled u svijetu, kao jedna od najprosperitetnijih od bivših socijalističkih zemalja. Zadobivši izričito povjerenje poslovnoga svijeta, naša je zemlja privlačna za priljev, i za izravna ulaganja, stranog kapitala.

Naši napori u gospodarskom razvitku, u narednom razdoblju, moraju biti usredotočeni na povećanje proizvodnje i zaposlenosti, na modernizaciju i veću učinkovitost svih gospodarskih subjekata. Povećanjem i bržim rastom nacionalnog dohotka (oko šest do sedam posto godišnje), moramo osigurati povećanje životnog standarda, i socijalne sigurnosti svih zaposlenih. To je preduvjet, da i umirovljenicima, povećanjem mirovina, osiguramo mirnu i zadovoljnu starost, a mladima zaposlenje i rješavanje stambenog pitanja. Za sveukupni gospodarski život, a pogotovo za turizam, od naročite je važnosti da što prije dovršimo izgradnju strateške mreže prometne i energetske

infrastrukture, u čemu je Hrvatska u bivšoj jugoslavenskoj zajednici bila sustavno zapostavljena.

Hrvatska vlast mora brinuti o napretku i boljitku svih društvenih stališa i svih svojih građana.

Za opći gospodarski razvitak, od velike je važnosti napredak sela, što valja osigurati modernizacijom svega poljodjelstva, i osobito poticanjem obiteljskih gospodarstava.

S obzirom na to, da - i naše, i sveopće - iskustvo opominje, da se u zaštiti svojih nacionalnih i državnih interesa moramo oslanjati, prije svega, na vlastite snage - jedna od prvotnih zadaća, ne samo državne vlasti nego i svih društvenih i znanstvenih subjekata, mora biti briga o jačanju obrambene moći naše oružane sile, na pobjedonosnim tradicijama Hrvatske vojske iz domovinskog rata.

Za sveukupni - društveni, gospodarski, kulturni i znanstveni - napredak Hrvatske, od bitne je važnosti dalji razvitak demokracije, na počelima vlastitih iskustava i probitaka, te onih iz suvremenoga svijeta. Bitna pretpostavka za to jest: poštivanje ustavnog i jačanje pravnog poretka. Državno-upravna vlast - koja je izabrana voljom naroda - mora, na svim razinama, osigurati vladavinu prava i nepodmitljive socijalne pravde. Vlast u cjelini, i svaki pojedini sudionik u njoj, mora se dosljedno pridržavati ustavno-pravnih načela o poštivanju demokratskih sloboda, te ljudskih i manjinskih prava.

Upravo radi toga valja poticati podizanje svijesti građana o njihovoj odgovornosti za ispunjavanje - pojedinačnih i društvenih - obveza prema svojoj državi.

Od prvih dana, uspostave samostalne Hrvatske, zahtijevao sam - a sada ću u

mirnodopskim okolnostima još odlučnije na tome ustrajati - da se iz redova naše istinski demokratske vlasti bespogovorno uklanjaju svi ostaci komunističkog nenarodnog režima, i sve pojavnosti birokracije, i činovničke samovolje prema građanima, a neodgovornosti prema državi.

U svom novom mandatu, zahtijevat ću skrajnju dosljednost u beskompromisnom sprečavanju i obračunu sa svim oblicima mita i korupcije, odnosno svake zloporabe službenog položaja, ili potkradanja državne imovine. Ali također i ilegalnog rada, te izbjegavanja poreznih i drugih obveza, ili stečenih privilegija na protuzakonit način.

S obzirom na izrazito nepovoljne demografske prilike, uzrokovane protuhrvatskim režimima u prošlosti, valja nam odlučnije rješavati uvjete za brži i što brojniji povratak iseljenika, i privremeno zaposlenih u inozemstvu.

Moramo biti svjesni, da od demografske obnove zavisi i sveopći napredak Hrvatske. Stoga moramo posebnu brigu posvetiti položaju žene i majke, te svestranom osiguranju budućnosti mladih u svojoj Domovini.

U nastavku općeg političkog preporoda hrvatskog naroda - s kojim smo tisućljetni san o svojoj slobodi i svojoj državi pretvorili u stvarnost - sada, na prijelazu iz drugog u treće tisućljeće, na nama je, da dovršimo i punu integraciju hrvatskoga nacionalnog bića, u teritorijalnom i u duhovnom smislu. Zbog teritorijalne podijeljenosti, te državno-političke nesamostalnosti, hrvatski narod nikada do sada nije mogao ostvariti tu pretpostavku svoje trajne državne samosvojnosti. U tu svrhu, ali i radi što uspješnijeg rješavanja svih aktualnih problema, iz unutrašnjeg i međunarodnog života, potrebna je svijest, kako za prevladavanje svih pojavnosti regionalističko-autonomaškog podvajanja, tako i za suradnju svih političkih i društvenih čimbenika - iz većinskih i oporbenih

redova - kad su u pitanju općenacionalni i državni interesi. To nije nikakav uskonacionalistički zahtjev, već poziv na nužnost prihvaćanja visokih načela, kojih se pridržavaju u svojoj državnoj politici svi zreli narodi.

U stvaralačkom raspravljanju, i pregnuću svih političkih i društvenih subjekata, oko rješavanja svih aktualnih pitanja - a ne u nihilističkom poricanju i anarhističkom rastrojstvu, ili demagoškom obmanjivanju - možemo postići i svrhovitije rezultate u gospodarskom i kulturno-znanstvenom razvitku, u podizanju životnog standarda svega pučanstva, te u jačanju međunarodnog položaja svoje države.

Uvjeren sam da će hrvatski narod - koji je pod svojim razboritim i odlučnim vodstvom, i u najtežim unutarnjim i vanjskim okolnostima - ostvario svoje povijesne ciljeve, znati sačuvati i učvrstiti sve stečevine svoje nadživotne borbe, za svoju slobodu i svoju državu.

Kao hrvatski državni poglavar, - svjestan svoje odgovornosti pred hrvatskim narodom i svim hrvatskim građanima, pred Bogom i međunarodnom zajednicom, u njezinoj brizi za mirom - u svom novom predsjedničkom mandatu učinit ću sve, u okviru svojih ustavnih ovlasti, da bih osigurao, što potpunije, ostvarenje iznijetih ciljeva i zadaća. Da, u hrvatskoj nacionalnoj slozi, gradimo svoju Domovinu tako, da Hrvatska bude zemlja demokratskih ljudskih sloboda, gospodarsko-kulturnog procvata, blagostanja i sreće svih njezinih građana. Da Hrvatska bude snažan čimbenik mira, suradnje među narodima, i stabilnosti novog međunarodnog poretka, u ovom dijelu svijeta.

2. Inauguracijski govor

Građani Republike Hrvatske,

Cijenjeni gosti i uzvanici iz zemlje i inozemstva,

Dragi prijatelji,

Obraćam Vam se s osjećajem duboke počasti i odgovornosti spram visoke dužnosti kojoj sam upravo prisegao.

Povjerenje građana Hrvatske obvezuje. Njima dugujem ovu čast. Zajedno s vama, dragi sunarodnjaci, uložiću sve svoje sposobnosti, svoju snagu i um da u tom zajedničkom poslu učinimo Hrvatsku boljom i drugačijom.

Obnašat ću svoju dužnost odgovorno i savjesno.

Bit ću Predsjednik svih građana ove zemlje.

Isto tako bit ću građanin Predsjednik.

Želim nastaviti naše neposredne susrete i razgovore. Oni su mi bili i poticaj i usmjerenje kako i za što se boriti na političkoj i javnoj sceni sve ove godine iza nas. Od Hrvatskog proljeća do hrvatske samostalnosti, od prvih demokratskih izbora do današnjeg dana.

Dame i gospodo,

Počašćen sam što danas i ovdje mogu pozdraviti brojne poštovane goste iz Europe i svijeta.

Vaša nazočnost još je jedna gesta široke međunarodne potpore politici demokratskog zaokreta. Plebiscitarno izglasovanoj 3., a zatim i 24. siječnja. Ta se promjena hrvatske političke scene potvrđuje i ovim današnjim događajem.

Vaša potpora i brojne čestitke obvezuju. Hrvatskoj je, nakon parlamentarnih izbora, pružena i ruka dobrodošlice u krug institucija demokratskih država Europe i svijeta. Ponovno, kao i 15. siječnja 1992. kada je bila međunarodno priznata. Hvala vam na tome još jednom.

U obnašanju svoje dužnosti želim razvijati suradnju sa svima onima u svijetu koji u Hrvatskoj vide svojeg partnera i prijatelja. A takvih je, kao što danas ponovno vidimo i osjećamo, puno.

Jačanje neposrednih veza i odnosa među našim zemljama, narodima i građanima, bit će moja zadaća i bitan dio mojih predsjedničkih aktivnosti. Svijet se danas povezuje i prožima. Svemu tome Predsjednik Republike Hrvatske mora dati potporu punim autoritetom svoje funkcije i svojeg osobnog angažmana.

Kao Predsjednik Republike Hrvatske usko ću surađivati s Hrvatskim državnim saborom i Vladom; i s Predsjednikom Sabora i Vlade. Želim doprinijeti ostvarenju Programa promjena kojeg je Vlada predložila, a Hrvatski državni sabor podupro i usvojio. Naši građani za te promjene dali su svoj glas, i nakon godina čekanja i odricanja itekako ih zaslužuju. Koristim ovu prigodu pridružiti se pozivu koji je predsjednik Vlade uputio ukupnoj našoj javnosti. Udružimo snage i stvorimo Hrvatsku kakvu svi mi njeni građani sanjamo i zaslužujemo. Svi želimo da Hrvatska postane istinsko demokratsko društvo.

Učvrstiti sve institucije pravne države, poštovanje ljudskih i manjinskih prava, slobode medija, i stvaranje stabilnog i trajnog okvira tržišnog gospodarstva i socijalno odgovorne države, naša je zadaća i dužnost. Ostvariti ravnomjerni razvitak svih tradicionalnih hrvatskih regija; od kontinenta do obale, mora i otoka.

Hrvatska je bogata u svojoj raznolikosti. Stoga ću se zalagati za decentralizaciju države, razvitak lokalne samouprave i punu slobodu svih inicijativa iz svih

krajeva Hrvatske. Sve to za nas danas, ali isto tako i naraštaj koji dolazi, i to neopterećen povijesnim i ratnim hipotekama. To su, uostalom, pokušavale ostvariti i generacije prije nas, u različitim burnim vremenima i okolnostima.

Hrvatska je oduvijek bila zemlja ljepote i šansi, ali i baš zato, raskrižje različitih interesa. Danas i ovdje na nama je izuzetna prilika i odgovornost stvoriti društvo koje pruža šansu sposobnima i otvara perspektive mladima. No, istovremeno i pruža socijalnu sigurnost svima koji su svoj život i radni vijek ugradili u svoju domovinu Hrvatsku.

Posebno ću se zalagati za dostojan život svih branitelja i članova njihovih obitelji, istinskih junaka i stožera našeg domovinskog rata. Događaja koji je stvorio temelje za samostalnu i suverenu Hrvatsku.

Učinit ću sve da bih potpomogao i konačni povratak prognanika svojim kućama.

Kao Predsjednik države djelovat ću u skladu s ustavnim ovlaštenjima protiv socijalne nepravde, kriminala i korupcije, te svakog oblika zlouporabe vlasti. Pred zakonom svatko mora biti jednak, bez obzira na dob i spol, nacionalnost, vjeru i političko uvjerenje.

Svaki naš građanin ima pravo na život u dostojanstvu i na perspektivu bolje budućnosti. Politika nije samo niti poglavito puki zanat i tehnologija. Politika bez morala i poštovanja etičkih vrijednosti gubi svaki ljudski smisao. Postaje teret na leđima nacije i građana, i hipoteka u odnosima sa svijetom. U Hrvatskoj novog, poslijeizbornog doba, nema više prostora niti smije biti okolnosti za “grijež struktura”.

Dame i gospodo uzvanici,

Cijenjeni građani Republike Hrvatske,

Hrvatska želi živjeti u miru i suradnji sa susjedima. Sa svima koji već danas mogu ili će u skoroj budućnosti moći sudjelovati u civilnim vrijednostima suvremenog društva.

Učinit ćemo sve što je do nas da ova zemljopisna i politička regija u cjelini postane stabilna i sigurna; demokratska i prosperitetna. Poštovat ćemo preuzete međunarodne obveze.

No, isto tako spremni smo zajedno s drugim mislećim snagama današnjeg globalnog društva tražiti najbolje odgovore na složene, i ne lake izazove suvremenog svijeta. Novi svjetski poredak ne znači stvaranje jedne jedinstvene države, nego društva koje živi u zajedničkom vrijednosnom sustavu: demokracije i gospodarskog prosperiteta. Stoga, u tom globaliziranom svijetu, svojom pameti i radinošću; sposobnošću i upornošću naših građana, odgovornošću i učinkovitošću državnih institucija moramo otvarati prostor za vlastitu kreaciju i afirmaciju. Gospodarstva poglavito, ali isto tako i drugih nacionalnih vrijednosti. Samo takvom politikom i samo takvim ostvarenjima postaje se aktivan partner i pouzdan član velike europske i euroatlanske obitelji.

Takva uspješna Hrvatska može i mora biti potpora hrvatskom narodu kao jednom od tri konstitutivna naroda u susjednoj Bosni i Hercegovini. Također i hrvatskim nacionalnim manjinama u drugim zemljama. Takva uspješna Hrvatska prestaje biti zemlja stoljetnog iseljavanja svojih sinova i kćeri. Hrvatska migracija diljem svijeta svim je srcem potpomogla stvaranje hrvatske države. Pozivamo sve njene generacije da još jednom pronađu motiv i vjeru za suradnju s maticom zemljom. Bilo u svojoj staroj ili novoj domovini. Pozivam vas da zajednički takvu Hrvatsku, koju smo stvorili u domovinskom ratu, snagom našeg naroda, uključimo u Europu iz koje smo bili nepotrebno odsutni. Djelujmo već od danas tako da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije i NATO saveza.

Molim sve uzvanike i sve naše prijatelje koji danas nisu mogli biti ovdje, ali su uputili čestitke i pozdraviti rezultate izbora kao demokratsku prekretnicu u Hrvatskoj, da nam na tom putu pruže potporu i budu partneri. Tako da doprinesu kako bi se ti naši strateški ciljevi što brže i jednostavnije ostvarili.

Dragi prijatelji,

Na ovom su se mjestu odigrali mnogi slavni i značajni; radosni i tragični događaji u povijesti naše zemlje. Očuvajmo nadu i optimizam da sada voljom, sposobnošću i radom, te umijećem svih građana naše domovine otvorimo novi put za Hrvatsku. Hrvatsku kao demokratsku i uspješnu zemlju u desetljeću i stoljeću koje počinje. Hvala Vam svima još jednom, na povjerenju i potpori. To je temelj i trajni motiv u obnašanju ove izuzetne i zahtjevne dužnosti. Krenimo zajedno na taj put i prionimo na tu zadaću bez odgađanja.

3. Inauguralni govor Predsjednika Republike Hrvatske

Poštovani visoki gosti i uzvanici,

gospođe i gospodo,

dragi prijatelji,

S osjećajem velike odgovornosti položio sam upravo, po drugi puta, prisegu kao predsjednik Republike Hrvatske. Preuzimam najvišu dužnost u prilikama koje su daleko bolje od onih godine 2000-te, kada sam prvi puta stupio na funkciju Predsjednika.

No, to ne znači da su zadaci što stoje preda mnom laki ili jednostavni. Naprotiv!

Danas, na početku svojega drugog predsjedničkog mandata osjećam potrebu, a smatram i dužnošću, obratiti se onima koji su me izabrali. Želim se obratiti i svim građanima Republike Hrvatske, a htio bih nešto reći i našim susjedima, kao i cijeloj međunarodnoj zajednici.

Onima koji su mi na izborima dali svoj glas, poručujem: opredijelili ste se za mene, jer ste prepoznali politiku koju sam zastupao, jer ste je razumjeli i prihvatili kao svoju. Dali ste mi još jednom svoje povjerenje, jer ste ocijenili da su moji poticaji, moje inicijative i moje intervencije usmjerene na poboljšavanje života u Hrvatskoj. Dijelite moje uvjerenje da Hrvatska mora biti demokratska, civilizirana i napredna država, država vladavine prava i tolerancije, država u kojoj nitko neće biti diskriminiran, a svi će biti ravnopravni i jednakopravni. Vama obećajem da ću i u narednih pet godina ustrajati na istim načelima i zauzimati se za iste ciljeve.

Demokratska Hrvatska, država svih svojih građana, ponavljam: ravnopravnih građana, bila je i ostaje moj prvi i najviši cilj!

Hrvatska u kojoj će se dobro živjeti, u kojoj će se živjeti od rada i rezultata rada, u kojoj će se vrednovati znanje i kvalificiranost, a ne lukavstvo i prijevara, o takvoj Hrvatskoj sanjam.

Zajedno s vama – u to sam siguran – taj se san može pretvoriti u stvarnost.

Obraćam se svim građanima Republike Hrvatske. Prisegom što sam je dao, ja sam postao vaš predsjednik. Za mene su svi građani jednaki i nije uopće važno, što se dio vas na izborima opredijelio za druge kandidate. Izbori su iza nas. Hrvatska ima jednoga predsjednika i taj je predsjednik ovdje za sve vas. Ako vas u prvome mandatu nisam uspio uvjeriti u opravdanost svojih poteza, ako vam u kampanji nisam uspio približiti svoja stanovišta, trudit ću se da to učinim sada.

Ne želim dijeliti, nego objedinjavati. Ne želim vladati, nego služiti – svima vama i našoj domovini.

Obraćam se susjednim državama. U svojem prvom mandatu odlučno sam se zauzimao za normaliziranje odnosa i razvijanje dobrosusjedske suradnje. Bilo je, a ima i danas prepreka na tome putu. Neke su kod nas, na našoj strani, neke se pojavljuju kod vas. Nemojmo tražiti ono što nas udaljuje, nađimo ono što nam omogućuje da mirno i sigurno živimo jedni uz druge i da u suradnji ostvarujemo svoje interese. Suradujmo na putu prema ujedinjenoj Europi, jer nam je taj put zajednički!

Nemojmo dozvoliti prošlosti da nam onemogućava put u budućnost. Ali, ne prešućujmo prošlost. I, što je možda još važnije – nemojmo prošlost

krivotvoriti, ni ovu jučerašnju, ni onu nedavnu. Svaka borba protiv istine unaprijed je osuđena na neuspjeh. A svatko, tko se ne želi suočiti s istinom o sebi i o vlastitoj prošlosti – taj je kukavica. Smognimo hrabrost da istini pogledamo u oči, i to najprije istini o sebi samima, a tek potom o drugima.

Vama, našim susjedima, obećajem: suradnja u regiji, dobri i normalni odnosi, ne samo među državama, nego i među njihovim stanovnicima, ostaju među prioritetnim ciljevima vanjske politike za koju ću se zauzimati. Dijelit ćemo s vama naša iskustva u približavanju Europskoj uniji, odnosno rado ćemo koristiti iskustva onih koji su već u Uniji.

Radit ću i dalje na prevladavanju hipoteke nedavnih ratova, što znači da ću se nastaviti zauzimati za pravo svih koji su izbjegli, ili bili prisiljeni napustiti svoje domove, da se vrate u miru i sigurnosti. Isto tako, neću posustati u naporima da pomognem pri rasvjetljavanju sudbine onih koje se i danas još smatra nestalima – na svim stranama.

Regija u kojoj će postojati otvorene granice, u kojoj se nitko neće osjećati ni smjeti osjećati ni privilegiranim, ni diskriminiranim na bilo kojoj osnovi, regija mira, sigurnosti, suradnje i uzajamnog razumijevanja – usprkos različitostima – to je regija o kojoj sanjam.

Zajedno – u to sam siguran – taj san možemo pretvoriti u stvarnost.

Obraćam se međunarodnoj zajednici, svijetu. U proteklih pet godina moji su napori na polju vanjske politike bili u prvome redu usmjereni na izvlačenje Hrvatske iz praktične izolacije i na mijenjanje slike Hrvatske izvan njezinih granica. Bez lažne skromnosti mogu reći da sam u tome uspio. I moram zahvaliti na podršci što sam je u tome u svijetu imao. Bez vašega razumijevanja moji napori ne bi mogli uroditi plodom.

Svijet u kojem danas živimo bitno se razlikuje od onoga od prije pet godina. Nad današnjim svijetom nadvila se opasnost globalnog terorizma, praćena rizicima koji proizlaze iz ne uvijek prikladnih metoda što se upotrebljavaju u borbi protiv toga zla naših dana.

Hrvatska je bila među prvima, ako ne i prva, koja je pozvala na stvaranje svjetske antiterorističke alijanse. U našu privrženost borbi protiv slijepog terora, ma gdje i bez obzira pod kojom maskom nastupao, ne može se sumnjati. Ali, tražili smo, a tražit ćemo i dalje da se sve radi u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda i pod mandatom svjetske organizacije. Hrvatska na to ima pravo. Dapače, Hrvatska je na to, kao sljednica jedne od zemalja – osnivača Ujedinjenih naroda – i obavezna.

Vama u svijetu, obećajem: nastavit ću raditi na tome da Hrvatska bude otvorena država, spremna primati i davati, usmjerena na ulazak u euro-atlantske integracije i duboko privržena stvari mira i sigurnosti u globalnim razmjerima. Poticat ću svaki potez, svaku inicijativu usmjerenu na to da nas vi u svijetu prihvatite kao pouzdane partnere i saveznike – ne zato što bismo u svemu mislili jednako kao i vi, nego zato što smo pristaše jedinstva, građenog na različitostima.

Svijet u kojem rat neće biti pravilo, a mir iznimka, svijet u kojemu razvijenost neće biti privilegija, nego pravo, svijet u kojem će veliki i moćni dokazivati svoju snagu pomažući malima i slabima, a ne dominirajući njima, to je svijet o kojemu sanjam.

Zajedno, siguran sam u to, taj san može se pretvoriti u stvarnost.

Na kraju, samo još ovo: moje su ovlasti određene Ustavom, moje dužnosti naznačene su i u prisegi koju sam maločas dao. No, ja imam i jednu obvezu, ali i jedno pravo što nisu zapisani ni u jednom dokumentu. Ja sam,

naime, kao predsjednik Republike, jedini dužnosnik kojega građani izravno biraju. Moje je pravo, ali i moja obveza uvijek i svuda nastupati kao njihov predstavnik.

Stoga obećavam: uvijek i svuda govorit ću o svemu što zanima naše građane, o svemu što ih tišti, o svemu što ih smeta, ali – naravno – i o svemu što odobravaju. Bit ću u punom i pravom smislu riječi predstavnik građana, bit ću – kao što sam bio i do sada – predsjednik-građanin.

Vi ste me doveli na ovu visoku dužnost, vi ste mi povjerali funkciju predsjednika Republike, zbog vas sam ovdje i zbog vas i za vas radit ću u narednih pet godina.

Vi, građani, ste izvor moje snage, a ja sam vaš oslonac u vlasti. Zajedno možemo postići neizmjereno mnogo.

Siguran sam – možemo! Počnimo još danas!

Hvala!

4. Inuguracijski govor Ive Josipovića

Poštovani gospodine Mesiću, predsjedniče Republike Hrvatske, poštovani gospodine Bebiću, predsjedniče Hrvatskoga sabora, poštovana gospodo Kosor, predsjednice Vlade Republike Hrvatske, cijenjeni uzvanici iz zemlje i inozemstva, Vaše Ekselencije - predstavnici prijateljskih država, dragi sugrađani, sugrađanke i svi građani Republike Hrvatske, dragi gosti i prijatelji, dame i gospodo,

Pozdravljam sve naše građane i cijenjene goste iz Europe i svijeta, naše susjede. Vaš dolazak smatram gestom povjerenja, prijateljstva i partnerstva.

Stojim pred vama s osjećajem iznimne obveze i odgovornosti prema dužnosti koju su mi na izborima povjerali hrvatski građani. Osjećam zahvalnost i veliku čast. Prisegnuo sam da ću savjesno i marljivo obavljati dužnost koja mi je povjerena. Uložit ću svu svoju snagu, znanje i sposobnost da moj rad u potpunosti opravda povjerenje koje mi je iskazano.

Kvalitetna suradnja s Vladom Republike Hrvatske nužna je za uspješnost i mog i Vladinog mandata. Svoju novu dužnost obavljat ću savjesno i odgovorno na dobrobit Hrvatske i svih njezinih građana. Služit ću Hrvatskoj, služit ću našoj prelijepoj domovini.

Želim biti predsjednik svih hrvatskih građana, ali i beskompromisno afirmirati vrijednosti demokratskoga društva, pravednosti i društvene solidarnosti.

U ovom svečanom trenutku, prije svega, sjećam se svih časnih ljudi koji su se borili, a mnogi i poginuli, za slobodnu i pravednu Hrvatsku. Njima dugujemo našu vječnu zahvalnost.

S poštovanjem zahvaljujem svom prethodniku, gospodinu Stjepanu Mesiću, čijih je deset godina predsjedničkog mandata dalo izniman doprinos razvoju hrvatske demokracije i jačanju našeg položaja u međunarodnoj zajednici.

Sjećam se i prvog hrvatskog predsjednika, dr. Franje Tuđmana, pod čijim je vodstvom Hrvatska izborila svoju neovisnost. Domovinski rat i hrvatski antifašizam, oživotvoren u partizanskoj borbi iz II. svjetskog rata, dva su stupa hrvatske državnosti čije ću nasljeđe uvijek isticati i poštovati. Stečevine antifašizma i Domovinskog rata danas znače domoljublje, zalaganje za demokraciju, ljudska prava, socijalnu osjetljivost i društvenu solidarnost.

U izbore za predsjednika Republike krenuo sam s vizijom europske, prosperitetne Hrvatske, a ključni izvor moje motivacije bila je PRAVDA, moralna i pravna podloga za novo i bolje društvo. Ostvarili smo državu, ali su pravda i pravednost vrijednosti koje tek trebamo pronaći u njihovoj punini.

Snaga, odgovornost i odlučnost često su ostajale skrivene. Danas ih ponovno pronalazimo jer su one nužne da bismo mogli slijediti istinsku pravednost i domoljublje. Pravednost koja ne čini iznimke i domoljublje koje ne počiva na osobnom interesu, koje ne ostaje samo na riječima, nego domoljublje koje se potvrđuje djelima i ogleda u rezultatima. Došlo je vrijeme da se Hrvatska preispita i odlučno promijeni ono što je pogrešno, ono što ljude čini nejednakima, što ih dijeli i ponižava. Nije samo riječ o tome da moramo mijenjati zakone i donositi nove ili bolje.

Riječ je o tome da svatko od nas počne mijenjati sebe. Jer temelj pravde uvijek smo mi sami, jer je svatko od nas taj koji svojim ponašanjem stvara ili negira

pravednost. Zato, ne smijemo se bojati, ne smijemo šutjeti, ne smijemo okretati glavu! Hrabrost je ta koja pobjeđuje nepravdu, koja ostvaruje bolje, pravednije društvo, društvo u kojem svaki građanin ima jednaka prava i jednaku šansu da se školuje, zaposli, zarađuje toliko da od toga njegova ili njezina cijela obitelj može pristojno živjeti, pravo da ima državu koja poštuje i štiti ljudska i druga prava svih svojih građana. U borbi za pravednost ja ću kao predsjednik Republike Hrvatske i kao njezin građanin biti prvi i nikada se neću umoriti.

To vam obećavam!

Hrvatska mora biti dom demokracije i ljudskih prava. Nositelji državne vlasti svoju dužnost moraju obnašati sukladno najvišim standardima političke i stručne odgovornosti i otkloniti svaki mogući sukob interesa koji bi mogao izazvati sumnju u njihovu nepristranost ili koristoljublje. Demokratski procesi moraju se nastaviti i uključiti ne samo pravo većine da donosi političke odluke, nego i političku kulturu koja će štiti i legitimne interese manjine.

Jačanje pravne države i institucija s jedne, ali i uključivanje što većeg broja građana u demokratske procese odlučivanja i nadzor vlasti, važne su smjernice razvoja naše demokracije. Jednako važna su i ljudska prava, ne samo temeljna, nego i prava viših generacija, poput prava na zdravlje, prava na obrazovanje i prava na rad.

Demokracija i doktrina ljudskih prava obuhvaćaju i vjerska i manjinska prava. Hrvatska je zemlja vjerskih sloboda. Vjerovanje ili nevjerovanje - pravo je svakoga građanina. Sve vjerske zajednice imaju pravo na slobodu izražavanja vjere i potrebnu državnu potporu za ispunjenje svojih vjerskih potreba sukladno ekonomskim mogućnostima zemlje i načelu pravednosti. Svaka diskriminacija, nacionalna, vjerska, spolna, prema seksualnoj orijentaciji, socijalnom ili regionalnom podrijetlu, ili iz bilo koje druge osnove, nedopustiva je i osobno ću joj, kao predsjednik Republike Hrvatske, biti zapreka.

Nacionalne manjine i njihova kultura bogatstvo su Hrvatske i sastavni dio ukupne hrvatske baštine. Nacionalne manjine sjajna su poveznica Hrvatske sa svojim matičnim državama, kao što je hrvatska dijaspora most koji Hrvatsku spaja s drugim zemljama.

Prošao sam cijelu Hrvatsku, posjetio stotine sela i gradova, susreo tisuće ljudi od kojih mnogi naporno rade - i ne mogu živjeti od svoga rada. Mnogi uopće nemaju zaposlenje. Mnogi su na rubu egzistencije. To se mora promijeniti!

Imamo zemlju čija su prirodna bogatstva, poštenje i marljivost ljudi dovoljni da svi njezini građani mogu dobro živjeti. Moramo te resurse upotrijebiti na pravi način da stvorimo društvo koje počiva na radu, znanju i kreativnosti.

Poduzetništvo je temelj gospodarskog napretka. Napokon, poduzetništvo moramo odlučno potaknuti jačajući motivaciju za domaća i inozemna ulaganja. Potrebno je definirati najefikasnije mjere poticaja u gospodarstvu i napokon stvoriti najpovoljnije uvjete za proizvodnju i izvoz.

Nema naprednoga gospodarstva ako svi koji sudjeluju u procesu rada nisu motivirani. Zato su prava radnika i prava svih zaposlenika, kao i socijalni dijalog, sastavni dio napretka. Poštene plaće za pošten rad, pristojne mirovine za doprinos koji su starije generacije dale našem društvu, sastavni su dio pravednosti za koju se zalažem.

Hrvatsku je danas okovala gospodarska kriza. Moramo se suočiti s činjenicom da smo je kasno prepoznali i tako dopustili da se razmaše do razine koja ugrožava temeljne vrijednosti hrvatskoga društva. Svoje korijene ona dijelom ima u svjetskoj krizi, ali važne uzročnike ima u Hrvatskoj. Dugoročne negativne posljedice nepravedne i dijelom kriminalne pretvorbe i privatizacije, koje su dovele do urušavanja gospodarskih resursa i gubitka radnih mjesta, valja istaknuti kao bitne generatore krize, ove gospodarske, ali i moralne.

Korupcija i organizirani kriminal, posebno onaj gospodarski, drugi je važan razlog krize u kojoj se nalazimo. Usto, nedostatak odgovarajuće gospodarske politike koja nije uvijek prepoznala kako valja više proizvoditi i izvoziti, kako treba prepoznati svoje komparativne prednosti, ravnomjerno poticati turizam, poljoprivredu i industriju, malo poduzetništvo i obrt, doveo je do žalosne činjenice da Hrvatska danas proizvodi manje nego što je proizvodila prije rata. Broj nezaposlenih iz dana u dan raste, kao i broj nelikvidnih tvrtki i tvrtki u stečaju.

To se mora promijeniti!

Zajedno s Vladom, u čije ovlasti spada gospodarstvo, uz pomoć gospodarske diplomacije - zagovarajući optimalna rješenja, spreman sam predano raditi na gospodarskim reformama. Ali uspjeh je nužno vezan uz optimizam, vjeru u vlastite snage i spremnost da se pravednom raspodjelom tereta krize svim građanima pošalje poruka solidarnosti, ali i predanosti u provedbi reformi.

Socijalna osjetljivost, zaštita najsiromašnijih, nezaposlenih, bolesnih, djece i obitelji naša su ljudska i građanska obveza. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti dio su onih vrijednosti na kojima počiva hrvatsko društvo i kultura.

Svaki građanin ima pravo na zdravlje i primjerenu zdravstvenu zaštitu te mirovinski sustav koji omogućava pristojan život ljudima koji su završili svoj radni vijek. Financiranje zdravstva i mirovinski sustav to moraju omogućiti. Ekologija i održivi razvoj nuždan su dio razvojne filozofije razvoja hrvatskog društva.

Ali, nema napretka za društvo koje ne ulaže u znanje. Znanost i obrazovanje dostupno pod jednakim uvjetima svakom mladom čovjeku, cjeloživotno obrazovanje te integracija u europski obrazovni i znanstveni prostor, nužna su

pretpostavka cjelokupnog razvoja. Mladi su ljudi naše najveće bogatstvo. Ulaganje u njihovo obrazovanje najbolja je investicija.

Vjerujem u našu sposobnost da svladamo teškoće i da znanjem, odlučnošću i vizijom svoju domovinu učinimo razvijenom europskom zemljom.

Hrvatska hoće pobijediti krizu i postupno postati zemljom rada i blagostanja!

Hrvatska je pri kraju puta u Europsku uniju. Zbog rata, ali i zbog naše donedavne nespremnosti za važne reforme, kao što je odlučnija borba protiv korupcije, taj je put potrajao dulje od očekivanog. Ipak, sve dosadašnje Vlade i sazivi Hrvatskoga sabora, uključujući i pregovarački tim, uvijek su iskreno željeli europsku Hrvatsku i zato im zahvaljujem na velikim naporima koje su učinili da se ostvari naš europski san. Zajedno s Vladom, pokrenut ću odlučne poteze i reforme potrebne da Hrvatska što prije postane članicom Europske unije.

Članstvo u Europskoj uniji velik je izazov u kojem moramo pokazati svoju sposobnost da uspijemo na velikom i zahtjevnom europskom tržištu i da do kraja prihvatimo sve demokratske vrijednosti ujedinjene Europe.

Tu zadaću možemo ostvariti dobrom pripremom svoga gospodarstva, jačanjem znanja, znanosti i usvajanjem novih tehnologija, poštujući postulate održivog razvoja. Ali, EU je i izazov da se očuva vlastiti nacionalni identitet, da mali narod u velikoj multinacionalnoj zajednici ostane prepoznatljiv prema svom hrvatskom identitetu i identitetu svojih nacionalnih manjina.

A to možemo ponajprije kulturom, poštovanjem svoje tradicije, ali i poticanjem kreativnosti i suvremenog umjetničkog i kulturnog stvaralaštva te jačanjem nacionalnih kulturnih institucija. No vlastita se kultura ne čuva izolacijom. Uspješno njegovanje i afirmacija vlastite kulture podrazumijeva i otvorenost

prema drugim kulturama, poštovanje kulturne raznolikosti i kulturnu suradnju s drugim državama.

Jean Monet, jedan od pokretača ideje europejstva, rekao je: "Mi ne ujedinjujemo države, mi u prvom redu zbližavamo ljude."

Hrvatska je već članica NATO saveza. To nije samo vojni, već je i politički savez koji promiče demokraciju i vrijednosti zapadne civilizacije. Prilagodba vojnim standardima NATO-a važna je zadaća koju otežava ekonomska kriza. Hrvatska inkorporacija u strukturu NATO saveza važna je i vojna i politička zadaća.

Hrvatska je i odgovorna članica UN-a, svjetske organizacije kao mjesta na kojemu se susreću države najrazličitijih političkih sustava, civilizacija, ekonomske razvijenosti i svjetonazora. Hrvatska se mora maksimalno koristiti mehanizmima koje za uspostavu političkih i gospodarskih kontakata nudi ta organizacija.

Razvoj dobrih odnosa sa susjednim zemljama i cjelokupnom regijom, od strateškog je značenja za Hrvatsku. Dobri odnosi sa susjedima jamče mir, sigurnost i stabilnost, otvaranje trgovinskih odnosa, investicije, rast turizma, kulturnu, sportsku i svaku drugu suradnju s državama u regiji. Razvoj dobrih odnosa sa zemljama u regiji od strateškog je značaja i jedan je od prioriteta vanjske politike za koju ću se zalagati. Ističem da je sa susjedima potrebno razriješiti sva otvorena pitanja, od onih graničnih do onih koji su ostali kao posljedice rata.

Otkrivanje sudbine nestalih osoba, inzistiranje na odgovornosti za ratne zločine, povrat otegot kulturnog blaga, izgradnja porušenih objekata, povrat izbjeglica i jamstvo njihove sigurnosti te povrat imovine i rješavanje svih otvorenih pitanja, najvažnije su zadaće političara u svim državama. Miroljubiva politika nema

alternativu, a sadašnja generacija političara naprosto nema pravo probleme ostavljati generacijama koje dolaze. Uvjeren sam da će partnerstvo u regiji, u kojoj će predvodničku ulogu imati gospodarski i politički najuspješnije zemlje, rezultirati prosperitetom svih zemalja koje će kulminirati ulaskom svih država i cijele regije u EU.

Fokus hrvatske vanjske politike na Europu i regiju podrazumijeva i svijest o tome da Hrvatska treba prijatelje u cijelome svijetu. Globalno mirotvorstvo i želja da se uspostave prijateljske, političke, gospodarske i kulturne veze širom svijeta, također su odrednica politike koju zagovaram. Velike zemlje, poput Rusije, Kine ili Indije, južnoameričke zemlje, Afrika, Azija i Australija, važni su partneri, osobito u gospodarskim odnosima.

Prihvatanje različitosti, političke, vjerske, kulturne, gospodarske, temelj je međusobnog razumijevanja i izgradnje dobrih odnosa. Zemlje u kojima živi hrvatska dijaspora smatram osobito važnima, kao i njegovanje gospodarske i kulturne suradnje s dijasporom. Već je mnogo puta dokazano i strateško partnerstvo sa Sjedinjenim Američkim Državama, ne samo kroz NATO, već i u bilateralnim odnosima, što nam je također osobito važno.

Zadace koje su pred Hrvatskom, a time i pred nama koji smo dobili mandat da je vodimo, velike su. Inzistirat ću na razvoju države utemeljenom na vrijednostima odgovornosti, poštenja, povjerenja, poštovanja i načelima jednakih mogućnosti, nediskriminacije i vrednovanja kroz znanje i rad, jednom riječju - na pravednosti. Inzistirat ću na razvijanju sustava koji će potaknuti građane da prihvate i žive ove vrijednosti i načela, a ne da se osjećaju gubitnicima ako to čine.

Drugim riječima, inzistirat ću na sustavu u kojem će biti kristalno jasno da se korupcija i kriminal ne isplate. Imovina i društveni status stečeni na kriminalnoj

osnovi neće biti dugoga vijeka. Vratit ćemo ljudima dostojanstvo i vjeru u to da se poštenje i odgovornost isplate.

Velika je odgovornost svih nas u ostvarivanju takve države i društva. Ja tu odgovornost prepoznajem i spreman sam svojim primjerom i radom potaknuti institucije, a time i građane, da krenu tim putem. Ali vidim da danas praktično svi težimo biti na tome putu. Vidim spremnost da se krene tim putem i novu snagu koja se rađa, snagu koja je spremna iznijeti dubinske reforme koje će Hrvatsku učiniti boljom i pravednijom. Malodušje i nemoć ostavimo prošlim vremenima, a u novo vrijeme unosimo i novu odlučnost. Zato vas molim, ni u jednom trenutku ne zaboravite da je ovo Vaša zemlja, u Vašim rukama i da nema drugoga gospodara osim Vas!

U XXI. stoljeću ujedinit ćemo se u borbi protiv korupcije i kriminala, tog karcinoma zdravog, pravednog i naprednog društva. Nije nam svejedno i nećemo više nijemo i nemoćno stajati dok prljavi novac kupuje hrvatsku imovinu i osvaja gospodarske resurse, omogućava lažne diplome, privilegije i nezaslužno bogatstvo. Kao predsjednik Republike obećavam da nikada neću odustati u borbi za pravedno društvo. Neću posustati u beskompromisnom obračunu s korupcijom, gdje god se pojavi. Svaki dan svoga mandata vodit ću se ovom istinom: Vaša dobrobit - moja je dužnost i cilj moga djelovanja!

U XXI. stoljeću izgrađivat ćemo državu utemeljenu na znanju, novim tehnologijama i konceptu održivog razvoja. Moderna država stasala sve do kraja prošlog stoljeća u zapadnim demokracijama, koja danas uglavnom dobro zadovoljava potrebe svojih građana, već sutra neće biti dovoljna. Nova, postmoderna država, morat će prihvatiti klimatske promjene, stroge ekološke standarde, ostvariti globalnu informatiziranost, spoznati novo poimanje ljudskih prava te znanost, obrazovanje i kulturu afirmirati kao poluge napretka i očuvanja vlastitog identiteta u globalnom i multikulturnom društvu.

Takva će država biti i učinkovit servis građanima i gospodarstvu. Bit će to država novoartikulirane suverenosti koja nije u sukobu, već u sinergiji s drugim državama, asocijacijama i međunarodnim organizacijama. U takvoj će se zemlji građani Hrvatske uistinu biti građanima Europe i Svijeta.

Kao predsjednik Hrvatske, spreman sam biti na čelu promjena koje očekuju našu domovinu. Znam da ne mogu sam.

Trebam Vladu, Sabor, političke stranke, ali prije svega Vas - dragi građani ove lijepe zemlje. Zajedno ćemo ispisati novu stranicu naše povijesti. Krećemo na jedan novi put, put stabilnije, sigurnije i gospodarski razvijenije zemlje, na put demokratskog i kulturnog napretka i socijalnog blagostanja. Put koji nije brz, put koji nije lagan. Bit ćemo snaga koja mijenja izgled ove zemlje, ruši temelje nepravdi i stvara novu Hrvatsku.

Bit će to napokon zemlja kakvu zaslužujemo, bit će to lijep, poželjan dom svih poštenih ljudi.

Građani Republike Hrvatske, hvala Vam, i još jedanput obećavam:

"Služit ću Vam, služiti ću našoj zemlji!"

Živjeli i živjela nam naša Hrvatska!

5. Poslanica predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović u prigodi inauguracije

Hrvatice i Hrvati u domovini i svijetu,
i sve hrvatske državljanke i državljani,
poštovani visoki gosti i uzvanici,
dragi prijatelji,

Prisegom koju sam upravo položila, obvezala sam se da ću služiti hrvatskom narodu i svim hrvatskim državljanima. S neizmjernim ponosom, ali istodobno svjesna velike odgovornosti, preuzimam dužnost hrvatske predsjednice.

U ovom svečanom trenutku sjećamo se svih onih znanih i neznanih hrvatskih kćeri i sinova koji su svoje živote, tijekom tisućljetne borbe za hrvatsku samostalnost, ugradili u temelje moderne hrvatske države. Posebnu zahvalnost iskazujem hrvatskim braniteljima, koji su bili i ostat će zaglavni kamen naše domovine Hrvatske. Osobitu zahvalnost dugujemo prvom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, predvodniku tog povijesnog pothvata i utemeljitelju suvremene hrvatske države.

Izbori su iza nas. Hrvatska se još jednom potvrdila kao demokratska i uređena država. Sve naše razlike koje su došle do izražaja i tijekom kampanje, već od danas moramo pretvoriti u našu snagu. Bit ću predsjednica svih hrvatskih

građana, bez obzira na političko opredjeljenje, etničku, vjersku i spolnu orijentaciju i pripadnost. Beskompromisno ću štiti socijalno najugroženije.

Uloga predsjednice Republike jasno je definirana hrvatskim Ustavom. No, isto tako, svjesna sam svoje odgovornosti prema hrvatskim građanima, kao jedini visoki državni dužnosnik kojega građani izravno biraju.

Stoga vam se u ovom svečanom trenutku izravno i obraćam:

Hrvatice i Hrvati, građanke i građani Hrvatske!

Vi ste mi ukazali povjerenje i vama ću polagati račune! Bit ću vaš glas, bit ću vaša predsjednica. Jedna sam od vas i dat ću sve od sebe da Hrvatsku učinimo bogatom državom, iz koje mladi neće odlaziti, u kojoj će se više radati nego umirati, gdje će naši ljudi u zlatnoj životnoj dobi uživati plodove svoga rada.

Ako pogriješim, a onaj tko radi, taj i griješi, imat ću snage priznati i ispraviti pogrešku. Ipak, svi smo mi samo ljudi. No, odgovorno tvrdim, nikada neću učiniti ništa protiv hrvatskih nacionalnih interesa!

Želim zahvaliti i svojim prethodnicima – gospodinu Stjepanu Mesiću i gospodinu Ivi Josipoviću – na njihovom doprinosu izgradnji hrvatske demokracije. Neću se ustručavati pitati za savjet, jer i svoje različitosti moramo koristiti za dobrobit države.

Pozivam sve nas u Hrvatskoj da ostavimo povijesti naše podjele i zablude. Samo zajedništvom cijeloga naroda možemo izgraditi bolju Hrvatsku. Natječimo se idejama, rješenjima i inovacijama, a ne povijesnim ulogama naših roditelja ili djedova. Ideološkim podjelama nećemo ostvariti bolji život, niti ćemo biti bolji ljudi. Samo ćemo produbiti stare podjele i stvoriti nove sukobe koji nikada nikome nisu donijeli dobro. Kao što je predsjednik Tuđman pomirbom podijeljenog hrvatskoga nacionalnog bića stvorio preduvjete za uspostavu

hrvatske države, tako i mi danas novim hrvatskim zajedništvom moramo otvoriti novu stranicu naše bolje budućnosti. Tražimo bolji život u budućnosti, a ne u prošlosti!

Istinsko domoljublje, u koje vjerujem i za kojega ću se boriti svakoga dana mogega služenja domovini i vama, temelj je izgradnje bolje Hrvatske. Ljubiti domovinu ne znači samo desnicu na srcu kad pozdravljamo našu himnu. Domoljublje nije samo nacionalni dres ili šal oko vrata kada nastupaju naši sportaši. Za ljubiti Hrvatsku nije dovoljno istaknuti zastavu na prozoru, niti je domoljublje samo osjećaj ponosa u dane naših državnih praznika kada se prisjećamo naših pobjeda. Domoljublje se izražava na mnoge načine, no ono što nam treba biti najviše pri srcu ponajprije je naše djelo na korist Domovini: naš rad, trud, znanje, izvrsnost, stvaranje, poštivanje zakona, odgoj djece, pomoć starijima, solidarnost prema potrebitima, briga za drugoga, međusobno poštovanje, lijepa riječ i gesta darivanja. Tko tako voli Hrvatsku, istinski je domoljub!

Dragi prijatelji,

Naše gospodarstvo, kao i standard naših građana, već su šestu godinu pogođeni krizom. Desetci tisuća mladih napuštaju Hrvatsku. Među njima velik je broj onih fakultetski obrazovanih, koji bi trebali biti nositelji razvoja. Imamo izrazito negativne demografske trendove. Starimo kao nacija. Mnoge tvrtke odlaze u stečaj, druge, pak, gube utrku konkurentnosti na tržištu, ljudi ostaju bez posla, obitelji bez prihoda.

Svjedoci smo teških poremećaja, koji traže žurno i usklađeno djelovanje svih sastavnica državne vlasti, kao i sindikata i poslodavaca. Nalazimo se u trenutku koji traži široki nacionalni konsenzus oko ključnih pitanja. Nema ni prostora ni vremena za podjele. Snagu za postizanje takve vrste zajedništva već smo pokazali u nekoliko bitnih trenutaka tijekom protekla dva desetljeća. Krajnje je

vrijeme da se i u savladavanju gospodarske krize izdignemo iznad pojedinačnih i stranačkih interesa. Vrijeme je da se okrenemo budućnosti i da provedemo promjene koje je nemoguće odgađati. Valja nam prestati živjeti od novca posuđenog od budućih generacija.

Naš strateški nacionalni interes moraju biti nova radna mjesta. Moramo napokon shvatiti kako nova radna mjesta ne stvara država, već privatna inicijativa, odnosno poduzetnici.

Zalažem se za nultu stopu tolerancije na korupciju i pozdravljam sve aktivnosti nadležnih institucija u iskorjenjivanju te pošasti. Istodobno, ne smijemo stvarati antipoduzetničku klimu.

Upućujem poziv Vladi da učini sve kako bi poreznom politikom motivirala, a uklanjanjem administrativnih prepreka osnažila poduzetničku klimu i time potaknula snažniju privatnu inicijativu. Moramo poticati nadmetanje poslovnih ideja i graditi pozitivno ozračje, koje će rezultirati novim poslovnim projektima.

Naše more, turizam, naša poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo, vodno gospodarstvo, naši poljoprivrednici i ribari, naši težaci, naša su snaga.

Usmjerenost prema obiteljskom gospodarstvu, obrtništvu, malom i srednjem poduzetništvu, inovacijama, primjenama čiste tehnologije, mora biti naša strateška orijentacija. Postanimo napokon istinski svjesni komparativnih prednosti ove prekrasne zemlje i počnimo ih odgovorno, ali i odlučno koristiti.

Moramo biti otvoreni prema novim investicijama i aktivno pronalaziti nova tržišta, u čemu ću se maksimalno angažirati i vrlo aktivno surađivati s poduzetnicima i investitorima. Izvoz mora biti naše trajno usmjerenje, a gospodarska diplomacija važna poluga u otvaranju novih tržišta. Bit ću prvi gospodarski diplomat naše države i neumorno ću poticati izvoznike na iskorake

koji se danas čine nemogućima. Prije svega, moramo bolje iskoristiti članstvo u Europskoj uniji kao i sporazume o slobodnoj trgovini, kako bismo izvoznicima otvarali i nova netradicionalna tržišta.

Među preduvjete uspješnosti, odnosno konkurentnosti u uvjetima globalizacije, svakako pripadaju kvalitetno obrazovanje, razvoj znanosti i istraživački rad. Naše škole i sveučilišta, kao i znanstveno-istraživačke centre, moramo programski prilagoditi novom vremenu. Moramo se okrenuti usvajanju praktičnih znanja i vještina i na taj način pripremati učenike i studente za radne i životne izazove koji ih očekuju.

Moramo napokon definirati glavne odrednice svojega razvitka, početi istinski vjerovati u održivi razvoj i biti svjesni što on uistinu znači – razvoj koji vodi računa o okolišu, ali istodobno ostavlja prostor za napredak i rast. Učimo od onih koji su uspješno zaštitili i vlastiti okoliš i vlastitu baštinu i otvorimo vrata razvoju.

Želim da nakon gotovo dvije godine članstva svi zajedno napokon počnemo živjeti život članice Europske unije. Moramo pojačati napore kako bi sredstva europskih fondova bila dostupna i iskorištena u najkraćem mogućem roku.

Dame i gospodo,

Kao vrhovna zapovjednica, želim vrlo jasno naglasiti kako ćemo naše Oružane snage razvijati i čuvati. Članstvo u NATO-u jamči nam sigurnost, ali najbolji jamac naše opstojnosti i suvereniteta uvijek će biti moderne i dobro opremljene hrvatske Oružane snage. Hrvatska je miroljubiva zemlja i nikada nikome neće biti prijatnijom, no suvremeni svijet donosi sasvim nove izazove, poglavito rastući međunarodni terorizam. Snažne oružane snage jamac su stabilnosti i čuvar demokratskih vrijednosti. S ovog mjesta pozdravljam naše vojnkinje i vojnike, časnice i časnike u Afganistanu i mirovnim misijama diljem svijeta.

Oni nam služe na čast i naš su ponos. Nikada ne smijemo smetnuti s uma činjenicu da su pripadnici naših Oružanih snaga spremni svojim životom u svakom trenutku braniti našu sigurnost i univerzalne civilizacijske vrijednosti.

Ne možemo i ne smijemo podcjenjivati ozbiljnost zabrinjavajućeg razvoja događaja u međunarodnim odnosima. Neprestance izbijaju novi ratovi i sukobi. Svjedočimo urušavanju dosadašnjeg poretka na mnogim stranama svijeta.

Hrvatska ima svoj stav, svoju politiku i svoje interese. Njih ćemo aktivnije zastupati. Za njih ćemo se zalagati i boriti na svim razinama bez zadržke!

Za to nam je potrebno nacionalno zajedništvo oko strateških pitanja, stabilna ekonomija, energetska neovisnost, sposobna i agilna diplomacija i moderna, dobro opremljena vojska uklopljena u NATO sustav. Sve su to ključne komponente nacionalne sigurnosti.

Hrvatska će svoju vanjsku politiku i dalje voditi kroz suradnju s našim saveznicima unutar EU i NATO-a, kao i kroz suradnju sa susjedima. Naš trajni strateški nacionalni interes ostaje uključivanje cijeloga prostora Jugoistočne Europe u europske i euroatlantske integracije jer svaka druga opcija produljuje neizvjesnost i u konačnici može voditi obnovi crta podjela i razdvajanja.

Želim da države Jugoistočne Europe postanu članice europske obitelji i u tom pogledu pružamo ruku suradnje. Očekujem da sa susjedima napokon riješimo otvorena pitanja poput graničnih sporova, a u odnosima sa Srbijom posebno mjesto imat će status nestalih u Domovinskom ratu, kao i međusobna zaštita prava manjina. Nacionalne manjine bogatstvo su Hrvatske. Razvijat ću i štititi njihova prava, ali i promicati prava Hrvata u susjednim državama.

Jedan od najvažnijih vanjskopolitičkih ciljeva jest položaj i zaštita hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Bosnu i Hercegovinu vidim kao državu triju jednakopravnih konstitutivnih naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Želim svesrdno pomoći kako bi Bosna i Hercegovina učvrstila svoju državnost na temelju pune ravnopravnosti triju konstitutivnih naroda i o tome ću posebno skrbiti.

Koristim prigodu našem iseljeništvu diljem svijeta uputiti posebnu poruku. I vi ste Hrvatska i nikada neću dopustiti da bilo tko zanemari vašu ulogu i doprinos u stvaranju hrvatske države. Vi ste važna poveznica Domovine sa svijetom, ali i naša bitna sastavnica koja će i dalje pridonositi našem nacionalnom razvitku. Vrata Hrvatske širom su vam otvorena. Vaše znanje i iskustvo dragocjeni su Domovini. Na nama u Hrvatskoj obveza je pružiti vam iskrenu i stvarnu priliku za ulaganja, obrazovanje i povratak.

Poštovani uzvanici, dame i gospodo,

Moj će mandat posebice biti posvećen mladima. Moramo im otvoriti prostor u gospodarstvu, politici i društvenom životu. Moramo im dati posao. Neka se čuje njihov glas – oni su obrazovani, željni uspjeha i neopterećeni prošlošću. Vidim ih kao predvodnike novog hrvatskog zajedništva.

Želim posebno naglasiti i ovo.

Kao prva hrvatska predsjednica, ponosna sam što je naše društvo napravilo civilizacijski iskorak. Mnogi su me prije objave kandidature pitali – zašto ideš u to? Hrvatska još nije spremna za ženu predsjednicu. To me je dodatno motiviralo jer sam znala da naš narod zna donijeti pravu odluku. Pozorno ću pratiti poštivanje Ustava koji ravnopravnost spolova svrstava u najveće vrednote ustavnog poretka, baš kao i druge vrednote koje štite manjinske društvene skupine, jer to govori o uljuđenosti društva i predstavlja mjeru poštovanja prema nama samima.

Dame i gospodo,

U ovom svečanom trenutku želim istaknuti i važnost naše kulture, tradicije, obitelji i vjere. Te sastavnice kroz povijest su očuvale našu samobitnost. Naš je narod kroz povijest iznjedrio velike znanstvenike, inovatore, umjetnike i sportaše, čime je pridonio civilizacijskom razvoju. Preda mnom i pred svima nama velika je odgovornost i dužnost, prije svega prema našim potomcima, i dalje čuvati, promicati i razvijati našu kulturu, naš identitet i naše ime.

Inauguracijska svečanost uvijek će predstavljati i proslavu hrvatske državnosti, našega nacionalnog osjećaja na kojeg smo ponosni, ali i naše otvorenosti prema drugima i prema svijetu u čijem ćemo uređenju i upravljanju aktivno sudjelovati. Činom prisege preuzela sam kontinuitet časnog služenja hrvatskom narodu i svim hrvatskim državljanima. Svoje ustavne ovlasti koristit ću na dobrobit sviju u Hrvatskoj, a vodit ću se domoljubljem, uključivošću, poštovanjem i zaštitom nacionalnih interesa. Hrvatska će biti bogata zemlja, jer ne postoji nijedan razlog da to ne bude. Želim jednoga dana svojim unucima pričati o vremenu kada smo, kao i u Domovinskom ratu, stali jedni uz druge u borbi za bolji život u Hrvatskoj i kako smo i tu bitku dobili. Jer mi smo pobjednički narod, postojan narod, vrijedan narod. Nema toga što mi ne možemo postići kad smo jedinstveni.

VJERUJEM U TE, ZEMLJO MOJA HRVATSKA!

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Vjekoslav Đaić (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Analiza inauguralnih govora hrvatskih predsjednika (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

Vjekoslav Đaić (upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Vjekoslav Đaić (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Analiza inauguralnih govora hrvatskih predsjednika (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

Vjekoslav Đaić (upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)